

CMI – Center za metodologijo in informatiko

FDV – Fakulteta za družbene vede, Univerza v Ljubljani

<http://www.ris.org>, email: info@ris.org

RIS2002 - telefonska anketa (junij 2002) **Informacijske tehnologije v gospodinjstvih**

Ljubljana, januar 2003

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede
Center za metodologijo in informatiko, Projekt RIS
e-mail: info@ris.org, URL: <http://www.ris.org/>

Naročnik raziskave:

*Ministrstvo za informacijsko družbo, Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport
Ciljni raziskovalni program "Konkurenčnost Slovenije"*

Projekt:

"Spremljanje razvoja informacijske družbe" V2-0509

Številka pogodbe: 3311-01-828509

INFORMACIJSKE TEHNOLOGIJE V GOSPODINJSTVIH

Avtorja: Vasja Vehovar, Matija Remec

Ljubljana, januar 2003

KAZALO

1. METODOLOGIJA	5
2. ICT V GOSPODINJSTVIH	6
2.1 PREGLED ICT V GOSPODINJSTVIH	6
2.2 TRENDI.....	9
3. UPORABA INTERNETA	11
3.1 UPORABNIKI INTERNETA	11
3.2 STRUKTURA UPORABNIKOV	14
3.3 NAPRAVA ZA DOSTOP DO INTERNETA.....	15
3.4 POGOSTOST UPORABE RAČUNALNIKA IN INTERNETA	16
3.5 TEDENSKO ŠTEVILO UR UPORABE.....	22
3.6 LETO PRVE UPORABE INTERNETA	24
3.7 DOSTOP DO INTERNETA OD DOMA	27
3.8 NAČIN DOSTOPA.....	30
3.9 NAKUPNE NAMERE – HITRI DOSTOP	37
4. GOSPODINJSTVA BREZ DOSTOPA.....	44
4.1 RAZLOGI ZA NEDOSTOP MED GOSPODINJSTVI.....	44
4.2 OVIRE ZA UPORABO INTERNETA.....	47

POVZETEK

V juniju 2002 je bila izvedena telefonska anketa RIS (n=1,538), v kateri je podrobno analiziran internet v gospodinjstvih. Povzamemo lahko naslednje:

- Mesečno internet uporablja 570.000 oseb oziroma skoraj 30 odstotkov prebivalcev v celotni populaciji. Od doma ima dostop 70 odstotkov mesečnih uporabnikov interneta (395.000). Čeprav ima računalnik okoli 55 odstotkov gospodinjstev (352,000), pa ima dostop do interneta le približno 37 odstotkov vseh gospodinjstev (237,000).
- Med gospodinjstvi prevladuje klicni dostop: največ uporabnikov dostopa prek navadnega modema (71%), sledijo ISDN (17%), kabelski dostop (7%), ostali načini skupaj ne dosegajo 10 odstotkov. V primerjavi z letom 2001 opazimo povečanje hitrih povezav.
- Napovedi med mesečnimi uporabniki, ki že imajo dostop od doma kažejo, da jih največ (38%) razmišlja o ISDN, sledi ADSL (24%), kabelski dostop (30%). Za razliko od ISDN in ADSL, kjer obstajajo tudi znatne 6-mesečne nakupne namere, pa so pri kabelskem dostopu ta razmišljanja zgolj načelna in zelo majhen delež v naslednjih 6 mesecih tak dostop tudi v resnici načrtuje.
- Največja ovira za ne-dostop med gospodinjstvi so previsoki tekoči stroški uporabe. Med večje ovire lahko uvrstimo še neposredovanje računalnika, nezanimanje za uporabo interneta od doma, previsok strošek nakupa računalnika in pomanjkanje časa. Med različnimi sociodemografskimi segmenti pa v pogledu ovir obstajajo znatne razlike.
- Povprečen uporabnik je začel uporabljati internet pred tremi leti in pol in aktivno uporablja internet 7 ur tedensko.

1. Metodologija

Ugotovitve v poročilu temeljijo na podatkih, zbranih s telefonsko anketo v mesecu juniju 2002. Anketa je bila sestavljena iz dveh delov: na prvi del vprašalnika (vprašalnik Eurostat-a) je odgovarjalo 836 anketirancev - (RIS I.) predstavlja tiste anketirance, ki imajo v gospodinjstvu dostop do interneta (zato ni nujno, da ga tudi sami uporabljajo). V drugem delu (vprašalnik RISa) pa je odgovarjalo 709 anketirancev. Gre za tiste anketirance (RIS II.), ki uporabljajo internet vsaj nekajkrat mesečno. Določen del splošnih vprašanj o internetu in ponudnikih dostopa se pojavlja v obeh delih, v RIS II. pa so bolj specifična vprašanja, ki se nanašajo na konkretno uporabo interneta.

Ker gre pri podrobnejših analizah pogosto za majhno število enot, so v tabelah vpeljane naslednje oznake, ki jih velja upoštevati tudi, kadar niso eksplicitno zapisane:

- - nesprejemljivo nenatančna ocena, navedena zgolj za ilustracijo (manj kot 10 enot)
- (()) - zelo nenatančna ocena (med 10 in 20 enot)
- () - nenatančna ocena (med 20 in 30 enot)

Majhne celice torej služijo zgolj kot ilustracija, nikakor pa ne kot osnova za posplošeno trditev. Podrobnosti o interpretacijah pri majhnem številu podatkov so na predstavitveni strani <http://www.ris.org/topwww/metodologija.html>, kjer je obravnavana tudi metodologija.

Na nekaterih mestih je za realno razumevanje podatkov navedena tudi standardna napaka ocene (se). Upoštevati velja, da je običajni 95% interval zaupanja širok ± 2 SE, statistično značilna razlika dveh neodvisnih ocen s podobno standardno napako pa je 2.8 SE.

Pri uteževanju je bil na osnovi populacijskih podatkov o starosti, izobrazbi, spolu, regiji, naselju in statusu opravljen postopek prilagajanja kontrolnim spremenljivkam – *raking*. Poleg navedenih spremenljivk (margin) je bila upoštevana tudi interakcija spola in starosti ter izobrazbe in zaposlitvenega statusa. V vseh navedenih kontrolnih spremenljivkah se torej vzorec ujema s slovensko populacijo.

2. Informacijske tehnologije v gospodinjstvih

2.1 Pregled ICT v gospodinjstvih

Najbolj razširjena tehnologija je TV sprejemnik, saj je manj kot 3 odstotke gospodinjstev, ki TV sprejemnika nimajo. Med tistimi, ki TV sprejemnik imajo, jih 8 odstotkov sicer navaja digitalni TV sprejemnik, vendar jih od tega le 40 odstotkov navaja digitalni TV sprejemnik, ki deluje preko HDTV signala. Ocena o 12,000 do 24,000 gospodinjstev z digitalnim TV prek HDTV signala je kljub temu še vedno relativno visoka, zato bi bilo potrebno v prihodnjih anketah to vprašanje nadalje izostriti. Dodati velja, da se v EU vprašalniku sprašuje samo po digitalni televiziji, brez dodatnega vprašanja s specifikiranjem HDTV signala.

Tabela 1: Opremljenost gospodinjstev z ICT tehnologijami (RIS I., n=839).

	delež	±
TV sprejemnik	97%	1%
Digitalni TV sprejemnik	8%	2%
Digitalni TV prek HDTV	(3%)	1%
Mobilni telefon	89%	2%
Mobilni telefon z dostopom do interneta	32%	3%
Osebni računalnik	58%	3%
Kabelska TV	52%	3%
Dostop do interneta	37%	3%
Satelitski krožnik	24%	3%
Prenosnik	4%	1%
Dlančnik	(3%)	1%
Avtomobil z GPS	((2%))	1%

Izjemno je razširjena tudi mobilna telefonija, saj ima skoraj 90 odstotkov gospodinjstev vsaj en mobilni telefon. Ker je preko mobilnega telefona možno dostopati tudi do interneta, je aktualen podatek, da ima kar 36 odstotkov gospodinjstev z mobilnim telefonom aparat, ki omogoča dostop do interneta. Vendar pa je, kot bomo videli v nadaljevanju, mobilno povezavo kot enega izmed način dostopov do interneta navedlo manj kot 3 odstotke tistih, ki imajo v gospodinjstvu dostop do interneta. Vsekakor gre za skromno uporabo, o kateri povrh tega respondenti v polovici primerov poročajo nenatančno. Kljub majhnemu številu respondentov pa se nakazuje, da prevladuje WAP mobilni dostop do interneta.

Tabela 2: Načini mobilnega dostopa do interneta (n=12).

Način mobilnega dostopa	Delež	n
WAP	•38%	5
GPRS	•8%	1
Ne vem	•54%	6

Med tehnologijami, ki jih ima več kot polovica slovenskih gospodinjstev, sta še osebni računalnik in priključek na kabelsko televizijo. Petina gospodinjstev z računalnikom pa ima doma tudi več kot en osebni računalnik (noben anketiranec ni navedel več kot 4 osebne računalnike v gospodinjstvu).

Tabela 3: Število osebnih računalnikov v gospodinjstvih (n=489).

Koliko osebnih namiznih računalnikov pa imate v vašem gospodinjstvu?	Delež	n
1	86%	423
2	11%	54
3	•2%	9
4	•1%	4

Več kot tretjina gospodinjstev ima dostop do interneta, okoli petina satelitski krožnik. Med manj razširjene tehnologije lahko uvrstimo prenosni računalnik (4%), dlančnik (3%) in GPS sistem v osebnem avtomobilu (2%). V pregledu ICT glede na regije lahko ugotovimo, da razen pri kabelski televiziji in delno pri mobilni telefoniji ni večjih razlik med posameznimi regijami. Kabelski sistemi so najbolj razviti v Celju (61%), Mariboru in Ljubljani, najmanj pa na goriškem in dolenskem, kjer ima kabelsko televizijo manj kot tretjina gospodinjstev. Manjše razlike so še pri posedovanju mobilnih telefonov; največ gospodinjstev z mobilnim telefonom je na obali (96%), najmanj v vzhodno štajerski regiji (82%).

V Tabeli 4 navajamo posedovanje ICT po podskupinah. Seveda karakteristike respondenta niso vedno neposredno povezane z gospodinjstvom (najmanj na primer spol ter starost, najbolj pa je povezana regija, kjer živi respondent).

Tabela 4: Sumarni pregled: ICT v gospodinjstvih po kontrolnih spremenljivkah (RIS I.).

		TV	Mobilni telefon	PC	Kabelsko TV	Dostop do interneta	do Satelitski krožnik	Prenosnik	Dlančnik	Avtomobil z GPS
Regija	Osrednja Slovenija	96%	92%	59%	59%	40%	22%	((7%))	((4%))	•1%
	V. Štajerska (MB)	96%	82%	57%	61%	(30%)	21%	•3%	•1%	•1%
	Savinjska (CE)	97%	90%	65%	57%	(45%)	(23%)	•4%	•3%	•2%
	Gorenjska	98%	84%	59%	48%	((35%))	(31%)	•1%		•4%
	Goriška	100%	91%	(51%)	((30%))	•33%	((32%))	•2%	•7%	•3%
	Obala	100%	96%	53%	41%	•34%	18%	•5%		•2%
	Dolenjska	97%	89%	55%	(29%)	((27%))	((18%))	•2%	•1%	
Prekmurje	100%	86%	64%	(56%)	•31%	((31%))		•3%	•3%	
Spol	Moški	97%	91%	59%	47%	38%	27%	((3%))	((3%))	•1%
	Ženski	97%	86%	58%	58%	34%	20%	((4%))	((2%))	((2%))
Starost	12 - 19 let	99%	97%	83%	65%	51%	34%	•3%	•2%	•5%

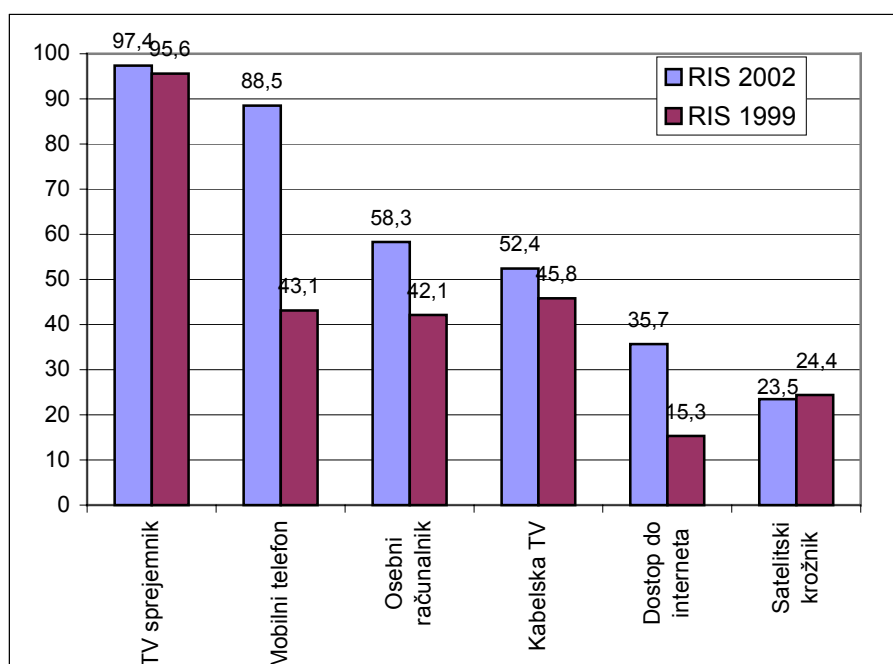
	20 - 29 let	98%	98%	62%	49%	45%	26%	•5%	•4%	•1%
	30 - 49 let	98%	89%	63%	47%	35%	20%	((5%))	((3%))	•2%
		95%	75%	30%	56%	((18%))	20%	•2%	•1%	
Izob.	Poklicna š. in manj	96%	84%	49%	47%	22%	24%	•1%	•1%	((3%))
	Srednja š. ali več	99%	94%	70%	60%	54%	24%	(8%)	((4%))	•0%
Zaposlit. status	Pri delodajalcu	98%	92%	63%	47%	38%	(23%)	•4%	•4%	•1%
	S.P., obrtnik	((98%))	((97%))	((70%))	((53%))	•54%	•30%	•2%		
	Drugo	100%	(74%)	((43%))	((27%))	•20%	•22%	•12%	•4%	
	Nezaposlen	95%	88%	42%	54%	•11%	((16%))	•2%	•1%	•4%
	Upokojenec	93%	69%	(23%)	58%	•14%	(20%)	•2%	•0%	
	Osnovnošolec	98%	94%	84%	62%	((32%))	•18%	•3%	•3%	•13%
	Srednješolec	100%	98%	89%	63%	(65%)	47%	•3%	•2%	
Študent	99%	100%	85%	77%	((79%))	•24%	•6%			
Leto prve uporabe interneta	1996 in prej	99%	97%	84%	60%	((73%))	((39%))	•18	•9	
	1997 - 1998	99%	99%	83%	58%	67%	(33%)	•9	•3	•3
	1999 - 2000	100%	99%	81%	64%	66%	26%	•4	•6	•2
	2001 - 2002	100%	100%	96%	(48%)	((73%))	((29%))	•3	•1	•2

Opravili smo tudi podrobne analize o povezanosti med posameznimi tehnologijami. Če ne upoštevamo logične povezave med dostopom do interneta in posedovanjem računalnika, je najmočnejša povezanost med posedovanjem računalnika in mobilnega telefona. Prek 98 odstotkov tistih, ki imajo v gospodinjstvu osebni računalnik, ima tudi mobilni telefon. Podobna povezava velja za dostop do interneta in mobilni telefon. Druge tehnologije med seboj niso tako izrazito povezane.

Tabela 5: Povezanost med posedovanjem osebnega računalnika, dostopa do interneta in mobilnega telefona (n=423).

		Ali imate v vašem gospodinjstvu mobilni telefon?		
		da	ne	
Ali imate v vašem gospodinjstvu namizni računalnik z miško in tipkovnico?	da	98%	•2%	100%
	ne	75%	25%	100%
Ali ima vaše gospodinjstvo dostop do interneta?	da	99%	•1%	100%
	ne	99%	1%	100%

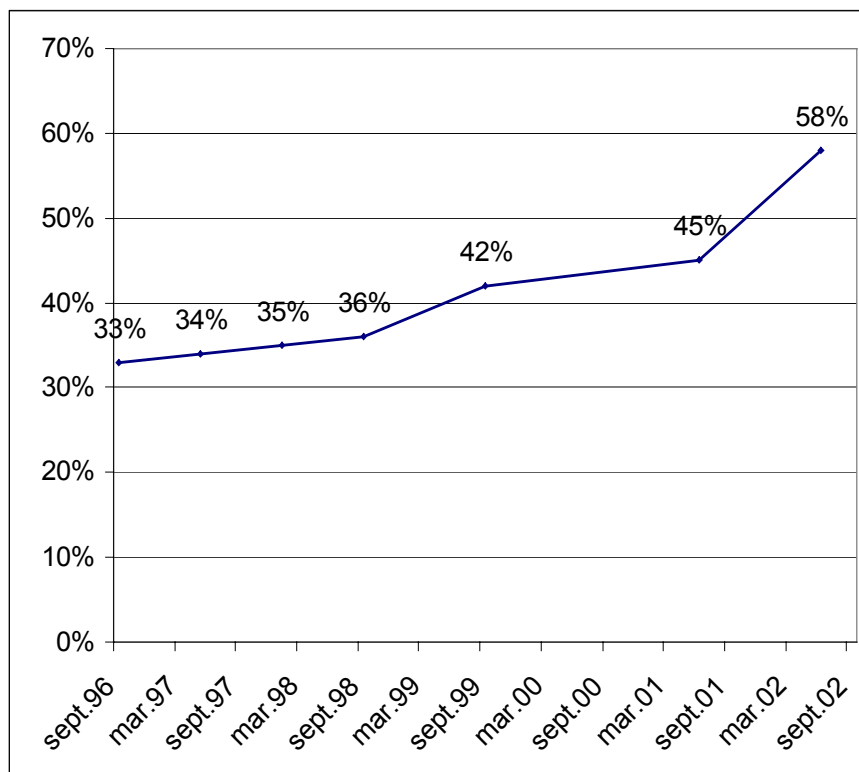
2.2 Trendi

Slika 1: Primerjava razširjenosti ICT tehnologij v gospodinjstvih; RIS2002 (n=839), RIS 1999.

Dobljene rezultate lahko primerjamo s telefonsko anketo projekta RIS99 med gospodinjstvi. Glede na to, da je bila raziskava RIS99 med gospodinjstvi opravljena prav tako v juniju, je razlika med raziskavama natančno 3 leta. Največjo širitev lahko opazimo pri dostopu do interneta, podobno je tudi z deležem mobilnih telefonov. Za skoraj tretjino se je povečalo posedovanje osebnih računalnikov, najmanj širitve pa je bilo za »televizijske« tehnologije, kjer je posedovanju satelitskih krožnikov za sprejem TV signala opaziti celo minimalen (sicer statistično neznačilen) upad.

Poglejmo si še trend rasti posedovanja osebnih računalnikov na osnovi podatkov iz anket RIS. Opazimo lahko, da je do največje rasti prišlo prav v zadnjem letu dni.

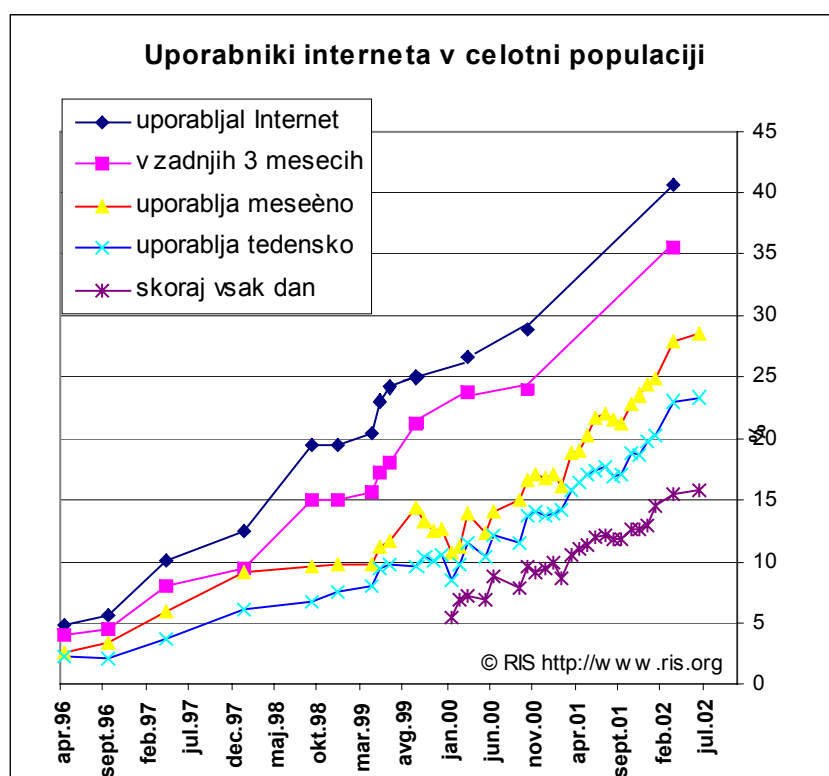

Slika 2: Posedovanje osebnega računalnika v gospodinjstvu (september 1996 – junij 2002), vir: RIS 1996-2002.

3. Uporaba interneta od doma

3.1 Uporabniki interneta

Projekt RIS že od leta 1996 redno spremlja število uporabnikov interneta. Zaradi razmeroma zapletene definicije uporabnika interneta, se spremlja več kategorij uporabnikov – glede na pogostost uporabe interneta.

Slika 3: Delež uporabnikov interneta glede na pogostost uporabe (celotna populacija).

V mesecu juniju, ko je bila opravljena analizirana anketa, je bilo torej skoraj 30 odstotkov mesečnih uporabnikov interneta v celotni populaciji. Iz Slike 3 je razvidno, da število uporabnikov raste, v absolutnem smislu pa lahko navajamo naslednje podatke:

- Dnevni uporabniki: 317.000;
- Tedenski uporabniki: 470.000;
- Mesečni uporabniki: 570.000;
- Že uporabili: 850.000.

V junijski telefonski anketi, kjer sta bila vključena dva podvzorca, smo dobili različne deleže mesečnih uporabnikov. Razlike, ki sicer niso statistično značilne, so predvsem posledica različno postavljenega vprašanja:

V prvem bloku (RIS I.) smo spraševali, kako pogosto (dnevno, tedensko, mesečno, manj kot enkrat mesečno) uporabniki, ki so uporabili internet v zadnjih treh mesecih, uporabljajo internet za vsako od možnih lokacij (doma, v šoli, v službi, na poti). Od tu izračunamo mesečno število uporabnikov interneta. Podrobnosti so v Tabeli 8.

V drugem bloku (RIS II.) pa so bili vključeni tisti, ki so na standardno vprašanje RIS: »Kako pogosto uporabljate internet?« odgovorili: »vsaj nekajkrat mesečno«.

Tabela 6: Ali uporabljate internet ... pri tem mislimo elektronsko pošto, www, ftp, WAP ali katerokoli drugo internet storitev? (RIS II., n=709).

Uporaba interneta	%	n
Da	33	234
Ne	67	473

Tiste, ki so odgovorili na vprašanje, ali uporabljajo internet pritrdilno, smo podrobneje vprašali o pogostosti uporabe. Na vprašanja o internetu so v nadaljevanju odgovarjali le tisti anketiranci, ki so uporabili internet vsaj nekajkrat mesečno.

Tabela 7: Kako pogosto uporabljate internet? (RIS II., n=234).

Pogostost uporabe Interneta	%	n
Večkrat dnevno	35	82
Skoraj vsak dan	21	48
Nekajkrat tedensko	24	55
Nekajkrat mesečno	17	41
Manj kot enkrat na mesec	4	9

Vidimo lahko, da velika večina (96%) uporabnikov interneta uporablja internet vsaj nekajkrat mesečno. Več kot polovica pa uporablja internet skoraj vsak dan ali pogosteje.

Tabela 8: Mesečni uporabniki v telefonski anketi RIS (junij, n=800, 12 – 65 let).

	% mesečnih uporabnikov
--	------------------------

neuteženo	RIS I.	43,6
	RIS II.	37,5
	RIS I.+ II.	40,8
neporezane uteži	RIS I.	40,1
	RIS II.	31,8
	RIS I.+ II.	36,3
porezane uteži	RIS I.	39,1
	RIS II.	32,1
	RIS I.+ II.	35,9

V Tabeli 8 navajamo deleže mesečnih uporabnikov v obeh anketah in skupno. Višji odstotek v RIS I. je delno tudi posledica različnega vprašanja. Če sprašujemo za vsako lokacijo posebej, ali je tam anketiranec uporabljal internet (primer RIS I.), dobimo več pritrdilnih odgovorov, kot če vprašamo zgolj na splošno, ali ste uporabljali internet (RIS II.).

Na Sliki 3 smo videli, da število uporabnikov interneta narašča. Zadnja ocena za mesec junij pa je preračunana na delež za celotno populacijo.

Razlike so tudi glede uteži, v tem poročilu smo v vseh analizah uporabljali **neporezane uteži**. Običajno se namreč prevelike uteži priseka pri vrednosti 2,5. Razlike, ki nastajajo, so posledica različnih osnov in razlik v vprašanjih. Preostale razlike lahko pojasnimo s statistično vzorčno napako.

3.2 Struktura uporabnikov

Glede na dva sklopa v anketi, lahko strukturo uporabnikov primerjamo glede na uporabo interneta. Iz prvega dela ankete (RIS I.) smo vključili tiste, ki so uporabljali internet v zadnjih treh mesecih, medtem ko so v drugem delu (RIS II.) vključeni tisti, ki so uporabili internet vsaj nekajkrat mesečno. Večina uporabnikov prihaja iz Ljubljane in okolice, ta delež je pri RIS II. tudi nekaj odstotkov višji. Struktura po spolu je izenačena, v obeh kategorijah, so pa mesečni uporabniki starejši, bolj izobraženi in v večjem deležu zaposleni. Skoraj dve tretjini uporabnikov, ki so v zadnjih treh mesecih uporabili internet, je prvič uporabilo internet po letu 1999.

Tabela 9: Demografska struktura uporabnikov interneta (RIS I. n=343, RIS II. n=234).

		RIS I. V zadnjih 3 mesecih uporabljal internet	RIS II. Uporabil internet vsaj nekajkrat mesečno
Regija	Osrednja Slovenija	38%	41%
	V. Štajerska (MB)	15%	18%
	Savinjska (CE)	13%	((8%))
	Gorenjska	9%	(12%)
	Goriška	((5%))	((6%))
	Obala	(6%)	((7%))
	Dolenjska	(7%)	((5%))
	Prekmurje	(6%)	•4%
Spol	Moški	50%	49%
	Ženski	50%	51%
Starost	12 - 19 let	28%	20%
	20 - 29 let	29%	28%
	30 - 49 let	36%	44%
	50 - 65 let	(8%)	((8%))
Izobrazba	Poklicna š. in manj	32%	28%
	Srednja š. ali več	68%	72%
Zaposlitveni status	Pri delodajalcu	52%	59%
	S.P., obrtnik	•3%	•2%
	Drugo	•2%	•4%
	Nezaposlen	•5%	•1%
	Upokojenec	•2%	•2%
	Osnovnošolec	(8%)	((6%))
	Srednješolec	17%	14%
Študent	12%	(12%)	
Leto prve uporabe interneta	1996 in prej	13%	14%
	1997 - 1998	26%	20%
	1999 - 2000	43%	45%
	2001 - 2002	18%	21%

Interpretacija rezultatov v Tabeli 9 je v primerjavi z ostalimi tabelami v tem poročilu različna. Tu ne primerjamo med seboj deležev znotraj posameznih kontrolnih spremenljivk, ampak

strukturo anketiranih oseb. Pravilna interpretacija za RIS I. po regijah se torej glasi: med anketiranci, ki so v zadnjih treh mesecih uporabljali internet, jih 38 odstotkov živi v osrednji Sloveniji, 15 odstotkov na Štajerskem...

3.3 Naprava za dostop do interneta

V RIS I. smo anketirance vprašali: »S katero napravo ta/ti član(i) dostopa(jo) do interneta?«. Anketar je odgovore navedel, možno pa je bilo več odgovorov. To vprašanje so dobili vsi tisti anketiranci, ki imajo doma dostop do interneta oz. ima kateri koli član v gospodinjstvu dostop do interneta od doma. Vidimo lahko, da je osebni računalnik v veliki večini glavna naprava pri dostopu do interneta. Pri možnem odgovoru »z neko drugo napravo« žal ni bilo dodatnega vprašanja, katera je ta druga naprava, vendar domnevamo, da gre za mobilni telefon.

Skupaj za dostop do interneta uporablja osebni računalnik 95 odstotkov uporabnikov, prenosni računalnik 4 odstotke, neko drugo napravo 3 odstotke, dlančnik 1 odstotek.

Tabela 10: Naprava za dostop do interneta v gospodinjstvu (RIS I.).

Naprava	1. Navedba		2. Navedba		3. Navedba		Skupaj	
	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.
Namizni računalnik	95%	290					95%	290
Prenosni računalnik	•2%	6	•67%	7			((4%))	13
Z neko drugo napravo	•2%	7	•10%	1	•35%	1	•3%	9
Dlančni računalnik			•13%	1	•65%	2	•1%	3
Prek konzole za igranje iger			•10%	1			•0%	1
Ne vem	•1%	3					•1%	3
Digitalna televizija								
Skupaj	100%	306	100%	10	100%	3		319

3.4 Pogostost uporabe računalnika in interneta

Tabela 11: Uporaba računalnika v zadnjih treh mesecih (RIS I., n=839)

Ali ste v zadnjih 3 mesecih uporabljali osebni računalnik	Delež	Število
Da	57%	475
Ne	43%	362
Ne vem	0%	2
Skupaj	100%	839

V nadaljevanju smo anketirance vprašali, ali so v zadnjih 3 mesecih uporabljali osebni računalnik. Na vprašanje je pritrdilno odgovorila več kot polovica anketirancev (57%), ki smo jim postavili še vprašanja o mestu in pogostosti uporabe računalnika. Seveda smo o uporabi na delovnem mestu spraševali samo tiste, ki so v delovnem razmerju, v šoli tiste, ki se izobražujejo, za prenosne in dlančne računalnike tiste, ki posedujejo te naprave.

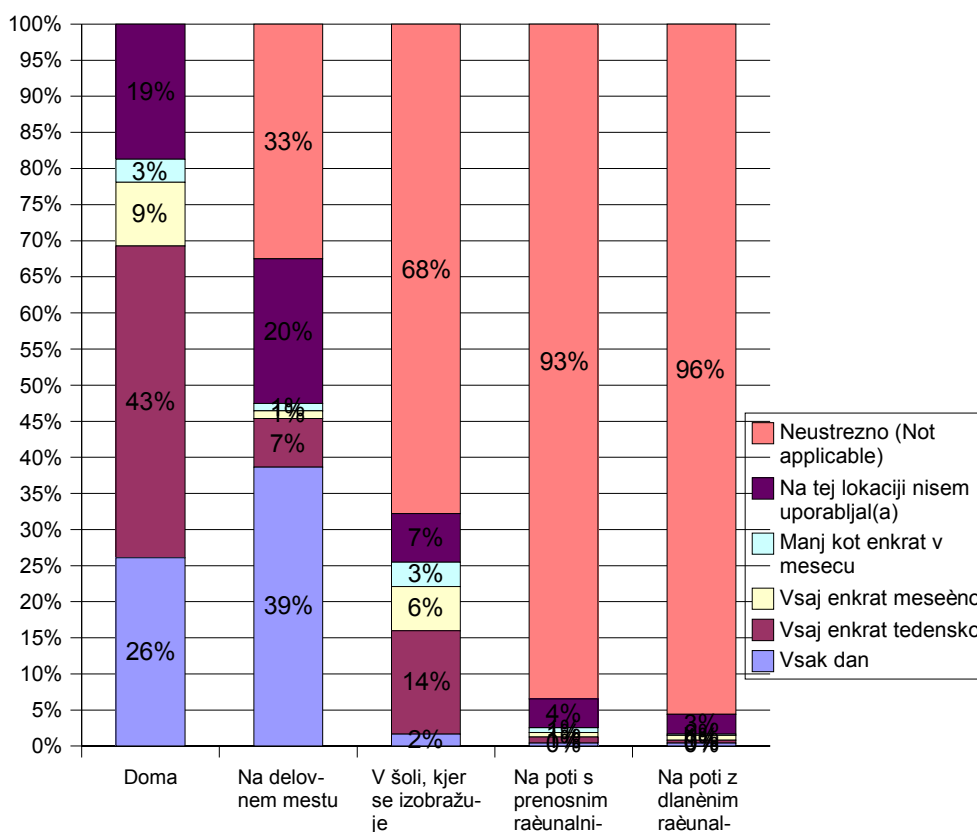
Tabela 12: Pogostost uporabe računalnika glede na lokacijo – samo ustrezne enote (RIS I.).

	Doma	Na delovnem mestu	V šoli, kjer se izobražuje	Na poti s prenosnim računalnikom	Na poti z dlančnim računalnikom
Vsak dan	26%	57%	•5%	•6%	•7%
Vsaj enkrat tedensko	43%	10%	45%	•14%	•11%
Vsaj enkrat mesečno	9%	•1%	(19%)	•8%	•13%
Manj kot enkrat v mesecu	((3%))	•2%	((10%))	•10%	•4%
Na tej lokaciji nisem uporabljal(a)	19%	30%	21%	((62%))	((64%))
Skupaj	100%	100%	100%	100%	100%
Število	475	322	153	31	21

V Tabeli 12 navajamo deleže po posameznih lokacijah med vsemi tistimi, ki smo jim postavili to vprašanje. Tako je pravilna interpretacija prikazanih rezultatov sledeča: med tistimi, ki so v zadnjih treh mesecih uporabljali računalnik in so v nekem delovnem razmerju, jih 57 odstotkov uporablja računalnik na delovnem mestu vsak dan. V Tabelo 13 smo dodali novo kategorijo – neustrezno (not applicable) – to so vsi tisti, ki niso ustrezali pogoju. Tako imamo deleže med vsemi, ki so uporabili računalnik v zadnjih 3 mesecih.

Tabela 13: Pogostost uporabe računalnika glede na lokacijo med vsemi anketiranci, ki so v zadnjih treh mesecih uporabili računalnik (RIS I.).

	Doma	Na delovnem mestu	V šoli, kjer se izobražuje	Na poti s prenosnim računalnikom	Na poti z dlančnim računalnikom
Vsak dan	26%	39%	2%	0%	0%
Vsaj enkrat tedensko	43%	7%	14%	1%	0%
Vsaj enkrat mesečno	9%	1%	6%	1%	1%
Manj kot enkrat v mesecu	3%	1%	3%	1%	0%
Na tej lokaciji nisem uporabljal(a)	19%	20%	7%	4%	3%
Neustrezno (Not applicable)	0%	32%	68%	93%	96%
Skupaj	100%	100%	100%	100%	100%
Število	475	475	475	475	475

Slika 4: Pogostost uporabe računalnika iz posameznih lokacij med vsemi uporabniki (RIS I).

Tiste, ki uporabljajo računalnik doma, smo dodatno vprašali, vse (tudi tiste, ki ne delajo), ali ga uporabljajo doma tudi za službene namene. Pritrdilno na vprašanje odgovorilo 35 odstotkov vseh anketirancev. Če upoštevamo samo tiste, ki delajo (vse zaposlene, samozaposlene in tiste, ki vsaj občasno honorarno delajo), jih doma uporablja računalnik 73

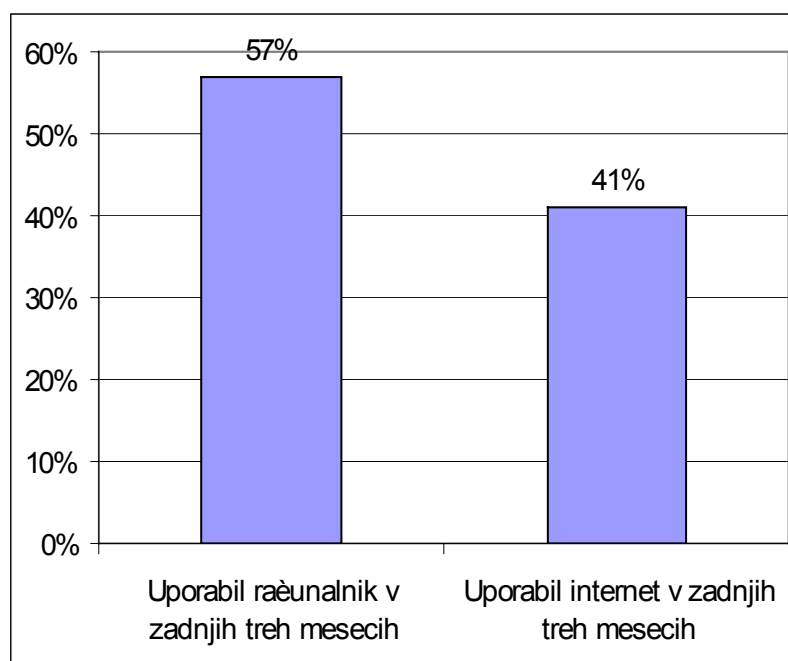
odstotkov (vsaj 1 krat mesečno ali pogosteje). Med zaposlenimi, ki imajo osebni računalnik, ga uporablja doma za službene namene 43 odstotkov.

Tabela 14: Uporaba osebnega računalnika po statusu (RIS I., n=836).

Ali ste v zadnjih 3 mesecih uporabljali osebni računalnik?	Delovno aktivni	Nezaposleni	Osnovnošolci, dijaki, študentje	Upokojenci	Drugo	Skupaj
Da	63%	35%	94%	11%	21%	57%
Ne	37%	65%	6%	89%	79%	43%
Skupaj	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Število	428	88	162	125	33	836

Pomembno je, da razlikujemo med "ne uporabo na določeni lokaciji" in neuporabo računalnika nasploh. Zato smo naredili analizo uporabe računalnika glede na status anketiranca. Najbolj razširjena je uporaba računalnika med šolajočo generacijo (94% jih je uporabilo računalnik v zadnjih treh mesecih), najmanj pa med upokojenci (11%).

Podobno kot o uporabi računalnika, smo spraševali anketirance tudi o uporabi interneta. V zadnjih treh mesecih je internet uporabilo 41 odstotkov anketirancev.

Slika 5: Uporaba računalnika in interneta v zadnjih treh mesecih v populaciji 12 do 65 let (RIS I.).

Slika 6:

Pogostost uporabe interneta glede na lokacijo je seveda tesno povezana z uporabo računalnika. Večina uporabnikov doma in v šolah dostopa do interneta vsaj enkrat tedensko, na delovnem mestu pa vsak dan. Podobno kot v Tabeli 12 smo o uporabi interneta na delovnem mestu spraševali samo tiste, ki so v delovnem razmerju, v šoli tiste, ki se izobražujejo, za prenosne, dlančne računalnike in WAP mobilne telefone tiste, ki posedujejo te naprave. Vprašanje o uporabi iz drugih lokacij so, enako kot vprašanje o pogostosti uporabe od doma, dobili vsi anketiranci, ki so v zadnjih 3 mesecih uporabljali internet.

Tabela 15: Pogostost uporabe interneta glede na lokacijo - samo ustrezne enote (RIS I.).

	Doma	Na delovnem mestu	V šoli, kjer se izobražuje	Na poti s prenosnim računalnikom	Na poti s dlančnim računalnikom	Z WAP mobilnim telefonom na poti	Iz drugih lokacij, kot so knjižnice, cybercafeji, od prijateljev in podobno
Vsak dan	15%	44%	•3%	•6%	-	•2%	•1%
Vsaj enkrat tedensko	40%	20%	47%	•18%	•21%	(14%)	9%
Vsaj enkrat mesečno	(8%)	•4%	((13%))	•3%	•4%	((10%))	16%
Manj kot enkrat v mesecu	•1%	•2%	•3%	•8%	•15%	((6%))	10%
Na tej lokaciji nisem uporabljal(a)	35%	30%	34%	((65%))	60%	68%	64%
Skupaj	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Število	343	233	125	24	15	176	343

Podobno kot pri uporabi računalnika, v Tabeli 15 navajamo deleže glede na pogostost uporabe interneta po posameznih lokacijah glede med vsemi tistimi, ki smo jim postavili to vprašanje. Tako je pravilna interpretacija prikazanih rezultatov sledeča: med tistimi, ki so v zadnjih treh mesecih uporabljali internet in so v nekem delovnem razmerju, jih 44 odstotkov uporablja internet na delovnem mestu vsak dan. V Tabelo 18 smo dodali novo kategorijo – Not applicable – to so vsi tisti, ki niso ustrezali pogoju. Tako imamo deleže med vsemi, ki so uporabili računalnik v zadnjih 3 mesecih. Interpretacija: 30 odstotkov vseh tistih, ki je v zadnjih treh mesecih uporabilo internet, ga uporablja na delovnem mestu vsak dan.

Tabela 16: Pogostost uporabe interneta glede na lokacijo, med vsemi anketiranci, ki so v zadnjih treh mesecih uporabili internet (RIS I.).

	Doma	Na delovnem mestu	V šoli ali kjer se izobražuje	Na poti s prenosnim računalnikom	Na poti z dlančnim računalnikom	WAP mobilnim telefonom na poti	Druge lokacije, kot so knjižnice, cybercaféji, od prijateljev in podobno
Vsak dan	15%	30%	1%	0%	0%	1%	1%
Vsaj enkrat tedensko	40%	13%	17%	1%	1%	7%	9%
Vsaj enkrat mesečno	8%	3%	5%	0%	0%	5%	16%
Manj kot enkrat v mesecu	1%	1%	1%	1%	1%	3%	10%
Na tej lokaciji nisem uporabljal(a)	35%	21%	12%	5%	3%	35%	64%
Neustrezno (Not applicable)	0%	32%	64%	93%	96%	49%	0%
Skupaj	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Število	343	343	343	343	343	343	343

Podobno kot pri uporabi računalnika, smo tudi za uporabo interneta v zadnjih treh mesecih naredili primerjavo po statusu. Ponovo je največ uporabnikov med tistimi, ki se še izobražujejo, najmanj pa med upokojenci in drugimi (pri statusu smo v obeh primerih v kategorijo drugo združili: kmete, gospodinje, služkinje, delovno nezmožne in drugo).

Tabela 17: Uporaba osebnega računalnika po statusu (RIS I., n=836).

Ali ste v zadnjih 3 mesecih uporabljali internet?	Delovno aktivni	Nezaposleni	Osnovnošolci, dijaki, študentje	Upokojenci	Drugo	Skupaj
Da	45%	19%	77%	6%	3%	41%
Ne	55%	21%	23%	94%	97%	59%
Skupaj	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Število	428	88	162	125	33	836

Tabela 18: Pogostost uporabe računalnika / interneta od kjer koli od naštetih krajev med tistimi, ki so uporabljali računalnik / internet v zadnjih 3 mesecih (RIS I.).

	Ali ste uporabili računalnik od kjer koli (n=475)	Ali ste uporabili internet od kjer koli (n=342)
Vsak dan	55%	42%
Vsaj enkrat tedensko	32%	45%
Vsaj enkrat mesečno	8%	11%
Manj kot enkrat v mesecu	2%	2%
Na tej lokaciji nisem uporabljal(a)	3%	0%
	100%	100%

Primerjava med pogostostjo uporabe računalnika in interneta kaže, da pogosteje kot internet uporabniki uporabljajo računalnik (več kot polovica vsak dan), vendar je delež tedenskih uporabnikov interneta in računalnikov enak.

Tiste, ki so v zadnjih treh mesecih uporabljali internet in ga uporabljajo tudi od doma, ter so v delovnem razmerju, smo dodatno vprašali, ali ga uporabljajo doma tudi za službene namene. Pritrdilno je na vprašanje odgovorilo 42 odstotkov anketirancev. V pogledu ponudnikov dostopa je največ uporabnikov, ki uporabljajo internet doma za službene namene, pri SiOLu (49%), najmanj pa med ostalimi ponudniki (36%).

Tabela 19: Delež tromesečnih uporabnikov interneta, ki uporablja internet doma tudi za službene namene po ponudnikih (RIS I., n=125).

Tabela 20:

Ponudnik	Uporaba za službene namene
SIOL	(49%)
ARNES	((41%))
Voljatelj	((43%))
Ostali ponudniki	•36%
Skupaj	44%

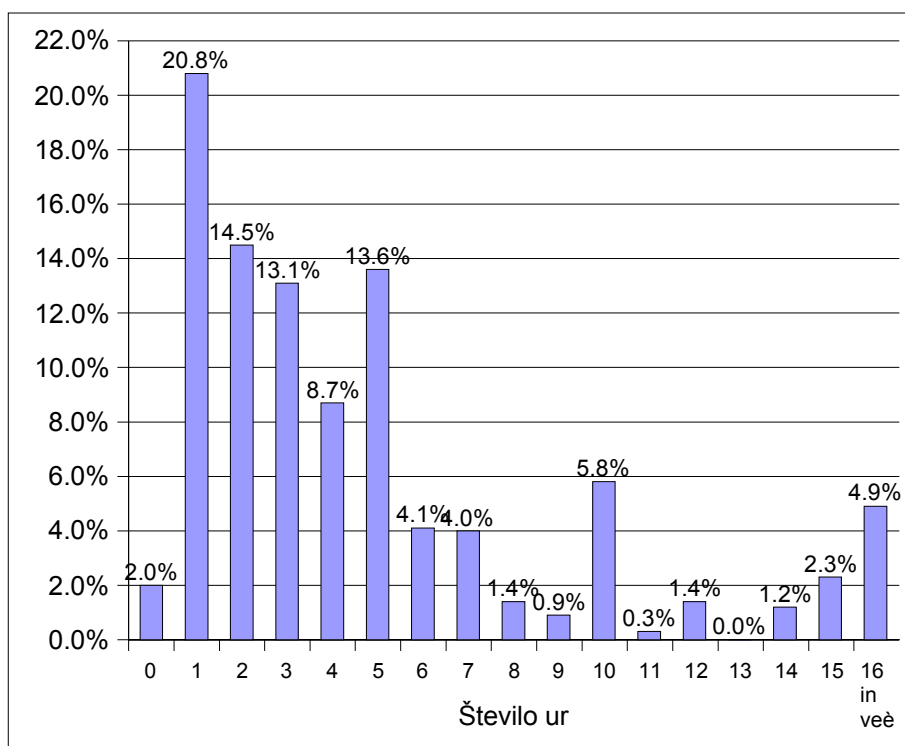
3.5 Tedensko število ur uporabe

Vse, ki so uporabljali internet v zadnjih treh mesecih smo tudi vprašali, kdaj so internet prvič uporabili in koliko ur tedensko so v povprečju aktivno uporabljali internet v zadnjih treh mesecih.

Le petina uporabnikov, ki so internet uporabili v zadnjih treh mesecih aktivno uporablja internet več kot 8 ur na teden. Povprečna aktivna uporaba interneta je okoli 6 ur na teden.

Tabela 21: Povprečno število ur tedensko za aktivno uporabo interneta (RIS I., n=339).

Število ur	Delež navedb	
1 ali manj	23%	
2 - 3	28%	
4 - 7	30%	
8 ali več	19%	
	Povprečje	Stand. napaka
Skupaj	6,21	0,59

Slika 7: Delež navedb za povprečno število ur za aktivno uporabo interneta na teden (RIS I., n=339).

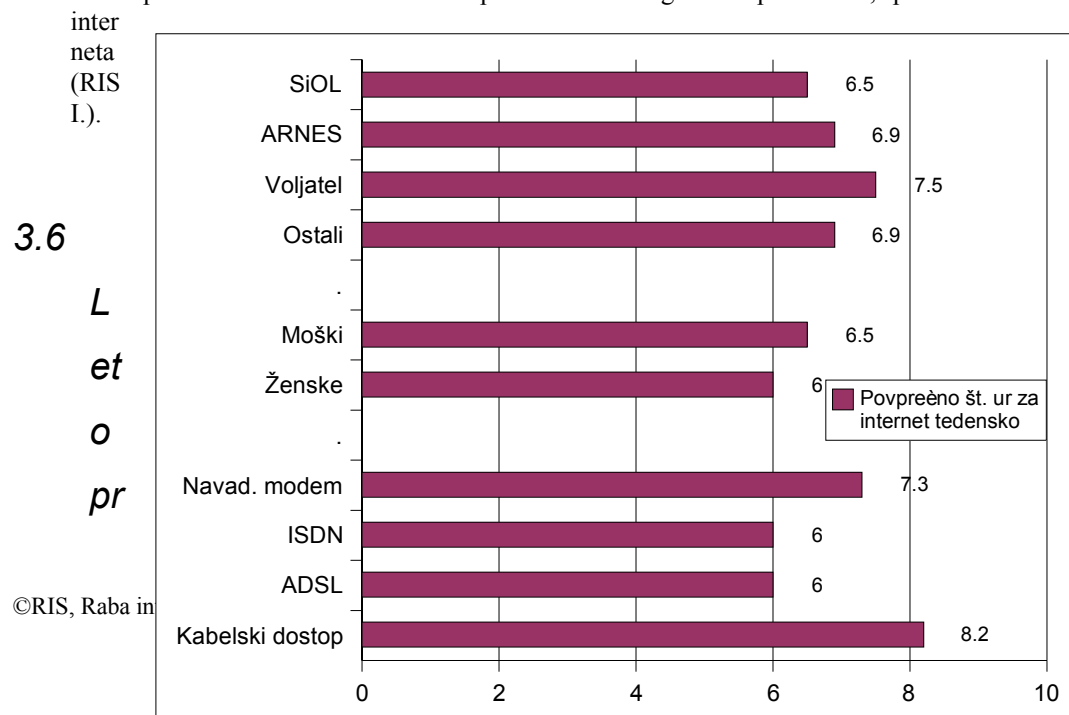
Slika 8:

Največ ur tedensko porabijo uporabniki Voljatel, najmanj SiOLovi, opozoriti pa gre na zelo širok interval zaupanja, saj med ostalimi ponudniki pri povprečni uporabi interneta 6,9 ur na teden ta znaša +/- 4 ure. V primerjavi po spolu, moški za internet porabijo več časa. Glede načina dostopa največ časa porabijo kabelski uporabniki (dobrih 8 ur tedensko, vendar je interval zaupanja zelo širok), najmanj ISDN in ADSL (6 ur). Kabelski uporabniki najbolj izstopajo po številu ur, ki jih aktivno porabijo za internet na teden (8,2), najmanj ur v povprečju porabijo uporabniki, ki se priključujejo prek ISDN in ADSL (6 ur tedensko).

Tabela 22: Povprečno število ur tedensko za uporabo interneta po nekaterih kontrolnih spremenljivkah (RIS I.).

		Povprečno št. ur za internet tedensko	Stand.napaka
Ponudnik	SIOL	6,5	1,5
	ARNES	6,9	1,5
	Voljatel	7,5	1,2
	Ostali	6,9	2,0
	Skupaj (n=169)	6,9	0,8
Spol	Moški	6,5	0,9
	Ženske	6	0,8
	Skupaj (n=336)	6,2	0,8
Način dostopa	Navad. modem	7,3	1
	ISDN	6	1
	ADSL	6	2
	Kabelski dostop	8,2	3,2
	Skupaj (n=222)	7,1	0,8

Slika 9: Povprečno število ur tedensko za uporabo interneta glede na ponudnika, spol in način dostopa do interneta (RIS I.).

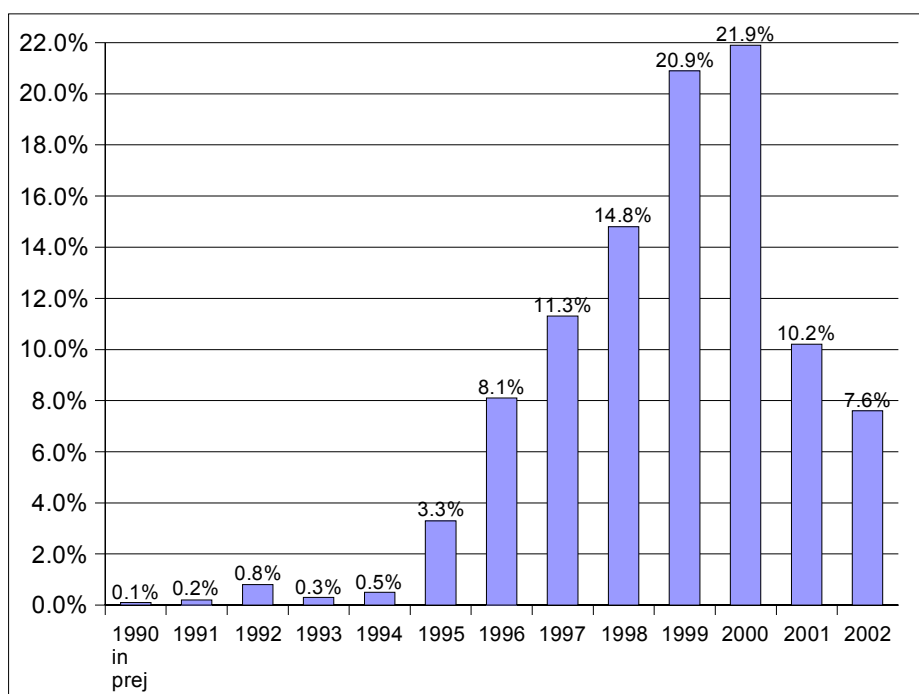

ve uporabe interneta

Več kot 60 odstotkov uporabnikov je internet uporabilo leta 1999 ali kasneje, slaba petina uporabnikov lani ali letos.

Tabela 23: Leto prve uporabe interneta (RIS I., n=336).

Leto	Delež
1996 in prej	13%
1997 - 1998	26%
1999 - 2000	43%
2001 - 2002	18%

Slika 10: Deleži uporabnikov interneta glede na leto prve uporabe interneta (RIS I., n=336).

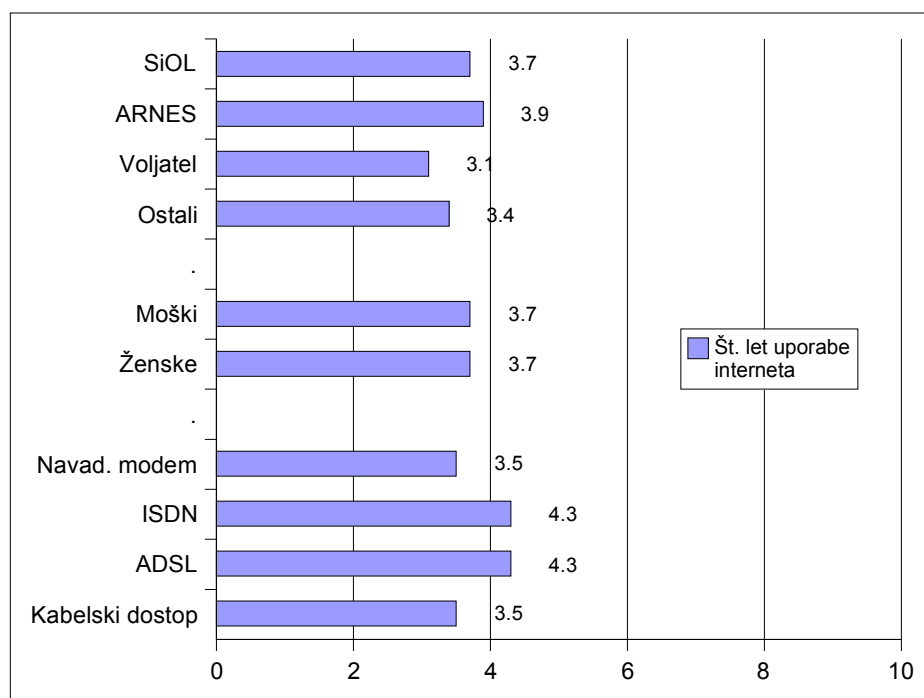
Slika 11:

Podrobneje smo pogledali tudi, kakšne so povezanosti med številom let uporabe in kontrolnimi spremenljivkami. Število let uporabe smo izračunali na podlagi leta prve uporabe. Izkaže se, da glede števila let uporabe interneta med ponudniki ni večjih razlik, uporabniki Voljatela (3,1 leta) in ostali ponudniki uporabljajo manj časa kot uporabniki SiOLa in ARNESa (3,9 leta). Po spolu ni razlik glede na leto prve uporabe interneta.

Uporabniki, ki dostopajo z ISDN in ADSL dostopom, so začeli uporabljati internet prej kot tisti z navadnim modemom in kablenskimi dostopom.

Tabela 25: Število let uporabe in povprečno število ur za uporabo interneta po nekaterih kontrolnih spremenljivkah (RIS I.).

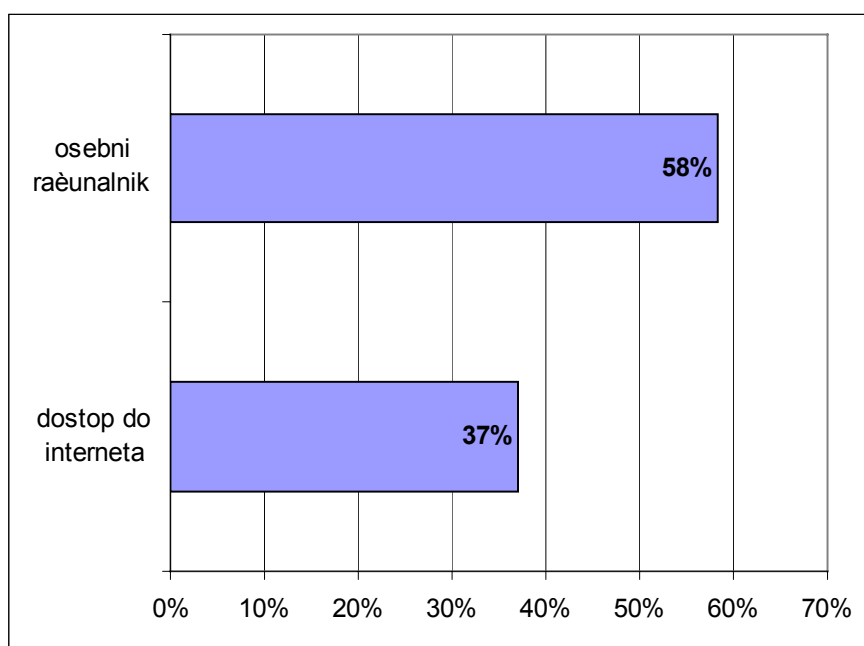
		Število let uporabe interneta	Stand.napaka	Povprečno št. ur za internet tedensko	Stand.napaka
Ponudnik	SIOL	3,7	0,2	6,5	1,5
	ARNES	3,9	0,3	6,9	1,5
	Voljatelj	3,1	0,3	7,5	1,2
	Ostali	3,4	0,4	6,9	2,0
	Skupaj (n=169)	3,6	0,2	6,9	0,8
Spol	Moški	3,7	0,2	6,5	0,9
	Ženske	3,7	0,1	6	0,8
	Skupaj (n=336)	3,7	0,1	6,2	0,8
Način dostopa	Navad. modem	3,5	0,2	7,3	1
	ISDN	4,3	0,4	6	1
	ADSL	4,3	0,5	6	2
	Kabelski dostop	3,5	0,4	8,2	3,2
	Skupaj (n=222)	3,6	0,1	7,1	0,8

Slika 12: Število let uporabe interneta glede na ponudnika, spol in način dostopa do interneta (RIS I.).

3.7 Dostop do interneta od doma

Dostop do interneta od doma (ne glede na to, ali ga uporablja ali ne) ima 37 odstotkov respondentov. Glede na to, da ima okoli 58 odstotkov gospodinjstev osebni in/ali prenosni računalnik, je gospodinjstev z dostopom do interneta (glede na tehnično opremljenost) še vedno razmeroma malo (37%).

Slika 14: Osebni računalnik in dostop do interneta v gospodinjstvih (junij, 2002; RIS I. in RIS II.).

Polovica vzorca je dobila vprašanje »Ali ima kateri od članov gospodinjstva možnost uporabe interneta od doma, ne glede na to, ali ga uporablja«, zaradi metodoloških razlogov pa smo postavili tudi običajno vprašanje: »Ali ima vaše gospodinjstvo dostop do interneta«. Razlika v deležih ni statistično značilna.

Tabela 26: Dostop do interneta v gospodinjstvu (RIS I).

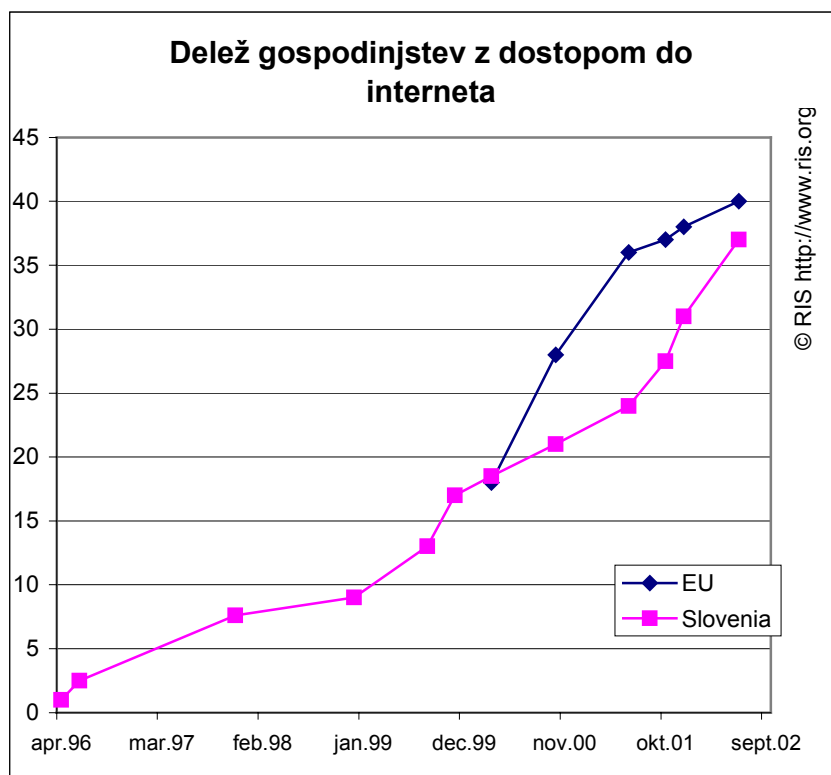
	Da %	n
Ali ima vaše gospodinjstvo dostop do interneta?	35,7	424
Ali ima kateri koli član gospodinjstva možnost uporabe interneta od doma?	37,5	425

Kot smo že zapisali v prejšnjem poglavju, ima več kot tretjina gospodinjstev, ki ima mobilni telefon, tudi takega, ki podpira dostop do interneta. Vendar pa se te tehnologije večina še ne uporablja, saj še vedno predstavlja manj pogost način dostopa do interneta med uporabniki (2,3%).

V podrobni analizi (Tabela 4) se izkaže, da ima večina novih uporabnikov interneta računalnik v gospodinjstvu (kdor je začel uporabljati internet v zadnjem letu in pol, ima tudi računalnik doma), glede na ostale izbrane kontrolne spremenljivke pa razen pri izobrazbi ni večjih razlik.

V analizi dostopa do interneta je sicer videti, da je največ gospodinjstev z dostopom do interneta v Savinjski regiji – Celje (45%), najmanj pa na Dolenjskem (27%), vendar so to razmeroma nenatančne ocene. Ponovno se je potrdila povezanost med starostjo ter izobrazbo z dostopom do interneta. Mlajši ter bolj izobraženi in šolajoči imajo bolj pogosto dostop kot starejši in tisti z nižjo izobrazbo.

V mednarodni primerjavi deležev gospodinjstev z dostopom do interneta med Slovenijo in povprečjem EU15 lahko vidimo (Slika 11), da se Slovenija že približuje evropskemu povprečju in ga bo, ob nespremenjeni rasti, dosegla že prihodnje leto.

Slika 15: Delež gospodinjstev z dostopom do interneta V Sloveniji in EU15 (vir.: ankete RIS, Eurobarometer, junij 2002).

3.8 Način dostopa

Način dostopanja do interneta se glede na pogostost uporabe interneta precej razlikuje. Zato smo podrobno primerjali rezultate anket.

Tabela 27: Način dostopa do interneta od doma, RIS I., RIS II., RIS 2001.

	A. Telefonska anketa (junij 2002) gospodinjstva (RIS I., n=282)	B. Telefonska anketa (junij 2002) mesečni uporabniki (RIS II., n=158)	C. Telefonska anketa (marec 2001, n=501) gospodinjstva	D. Spletna anketa (september 2001, n=625)
Navadni modem	71%	60%	82%	53%
Preko ISDN	17%	21%	17%	28%
Kabelska povezava	7%	8%	1%	12%
Mobilna povezava	2%			
ADSL	2%	7%		2%
Najeta linija		2%		4%
Drugo		2%		3%
	100%	100%	100%	100%

Oglejmo si podrobneje vsakega izmed stolpcev:

Stolpec A: Vprašanje je bilo: »Na kakšen način v vašem gospodinjstvu dostopate do interneta?«, nanj pa so odgovarjali vsi anketiranci, ki so izjavili, da ima njihovo gospodinjstvo dostop do interneta oziroma da ima kateri koli član gospodinjstva dostop – ne glede na to, ali ga uporablja. Anketar je naštel vse možne tipe dostopov v gospodinjstvu (navadni modem, ISDN modem, kabelski dostop, mobilna povezava, brezžična radijska povezava, satelitska povezava, drugo; ni pa bila navedena možnost "najeta linija" kot v RIS II. Stolpec B), anketiranec pa je naštel s katerimi od naštetih načinov dostopa do interneta. V analizi smo upoštevali samo tisti dostop, ki ga je anketiranec **navedel na prvem mestu**. Če upoštevamo tudi ostale dostope, ni sprememb.

Med gospodinjstvi z dostopom do interneta (RIS I.) prevladuje klicni dostop prek navadnega modema (71%), razširjen je tudi ISDN dostop do interneta (17%). Ostali načini, vključno s kabelskim dostopom (7%) ne dosegajo skupaj 15 odstotkov dostopa. Skromne (2%) so tudi navedbe drugega (dodatnega) načina dostopa, kar pomeni, da se velika večina gospodinjstev priključuje le na en način. Med regijami - pa tudi drugimi relevantnimi kontrolnimi spremenljivkami - ni opaziti razlik glede na najpogostejši tip dostopa.

Tabela 28: Vprašanje v QML:

```

<IF COND="(a2 in [1]) or (ris2 in [1])"> <Q NAME="xel">
  <T>Na kakšen način v vašem gospodinjstvu dostopate do interneta?</T>
  <S>več možnih odgovorov</S>
  <AN SEL="8">
    <OPT VAL="1">z navadnim modemom
    <OPT VAL="2">prek ISDN modema
    <OPT VAL="3">ADSL
    <OPT VAL="4">kabelski dostop
    <OPT VAL="5">mobilna povezava
    <OPT VAL="6">brezžična radijska povezava
    <OPT VAL="7">satelitska povezava
    <OPT VAL="8">drugo, kaj: </AN> </Q>

```

Stolpec B: Vprašanje je bilo: »Na kakšne načine vse dostopate do interneta od doma?«, postavljeno pa je bilo vsem tistim anketirancem, ki so v vzorcu RIS II. odgovorili, da uporabljajo internet vsaj nekajkrat mesečno in imajo dostop od doma. Anketar je za vsak način dostopa (ISDN, navadni modem, kabelski dostop, ADSL, najeta linija in drugo, ne pa tudi satelitska in brezžična radijska povezava kot v stolpcu A) posebej vprašal anketiranca, ki je odgovarjal z da ali ne.

Tabela 29: Vprašanje v QML:

```

<IF COND="U08 IN [1]"> <Q NAME="UD">
  <T>Na kakšne načine vse dostopate do interneta od doma? </T>
  <AN HIDE>
    <OPT VAL="1">da
    <OPT VAL="2">ne </AN><SQ>
      <OPT>preko ISDN modema
      <OPT>preko navadnega modema
      <OPT>preko ADSL
      <OPT>kabelska povezava
      <OPT>najeta linija
      <OPT>drugo</SQ> </Q>

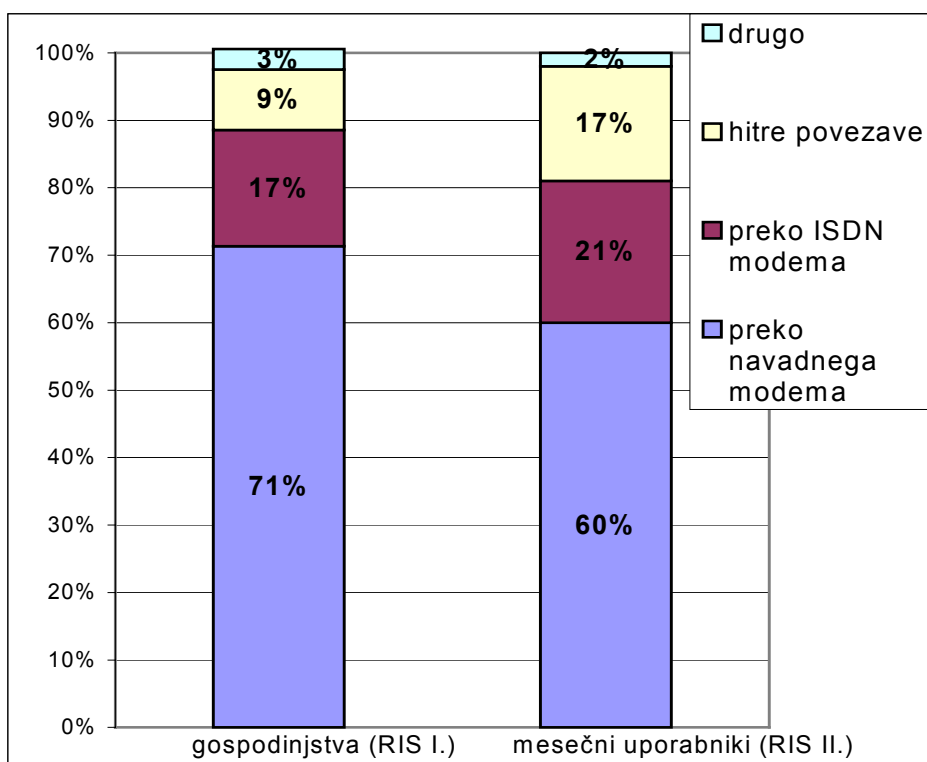
```

Ker je bilo možno navesti več načinov dostopa, smo v analizah in v prikazanih rezultatih upoštevali le tiste anketirance, ki so navedli le enega izmed navedenih šest razlogov. Tudi če upoštevamo tiste z več navedbami, se spremenijo le deleži med hitrimi

povezavami tako, da se poveča število kabelskih in ADSL uporabnikov, delež ISDN in navadnih modemov pa ostaja enak.

Stolpec C: Vprašanje v anketi RIS2001 je bilo zastavljeno drugače, odgovarjali pa so tako kot v stolpcu B mesečni uporabniki. Najprej so anketiranci navedli kraj, od koder najbolj pogosto uporabljajo internet (glavni dostop), potem pa so navedli še način glavnega dostopa (ISDN modem, navadni modem, ADSL, kabelska povezava, najeta linija in drugo). Tu navajamo rezultate odgovorov tistih anketirancev, za katere je bil glavni dostop do interneta od doma. V primerjavi med anketo junij 2002 in marec 2001, kjer je šlo za podobno anketo, lahko opazimo zmanjšanje deleža navadnih modemov in povečanje hitrih povezav, kar je bilo tudi pričakovano. Dodati moramo, da v primerjavi s stolpcema A in B v stolpcu C (iz leta 2001) izgubimo tiste uporabnike, ki imajo glavni dostop drugje, vendar tudi doma uporabljajo internet.

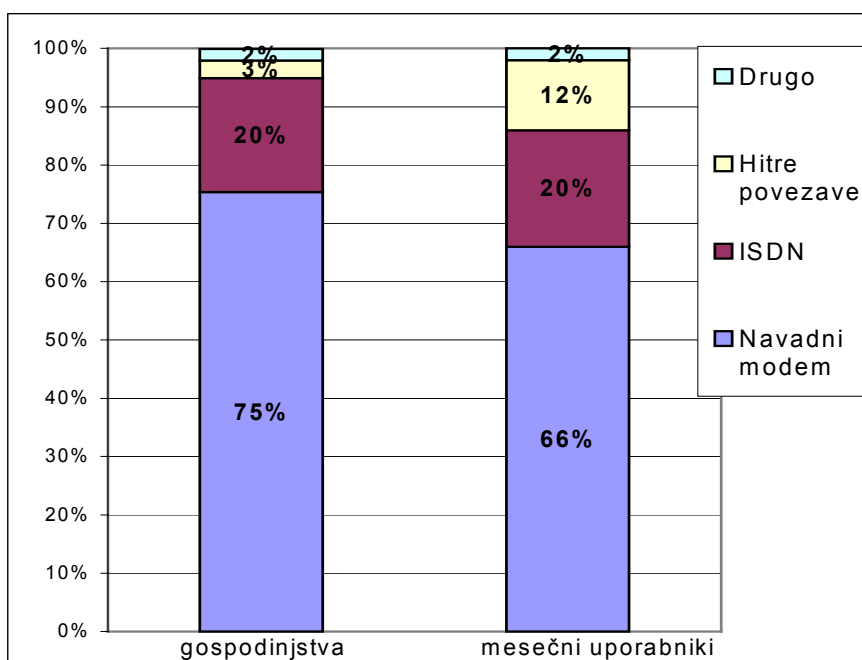
Stolpec D: V primerjavi telefonske ankete med gospodinjstvi s spletno anketo je očitna razlika pri hitrejših povezavah, kar je posledica samoizbire v spletnih anketah in dejstvo, da so rezultati spletne ankete reprezentativni za intenzivnejše uporabnike interneta. Intenzivnejši uporabniki imajo namreč bolj pogosto hitrejša linija kot občasni uporabniki.

Slika 16:

Slika 17: Dostop do interneta od doma med gospodinjstvi in med mesečnimi uporabniki (RIS 2002).

Zanimalo nas je tudi, če je razlika v načinu dostopa med RIS I. in RIS II. Tudi posledica dejstva, da imajo nekateri uporabniki svoje lastno uporabniško ime za dostop, drugi pa ne. Ko je anketiranec navedel, prek katerega ponudnika dostopa do interneta smo ga vprašali, če ima on osebno dostop do interneta.

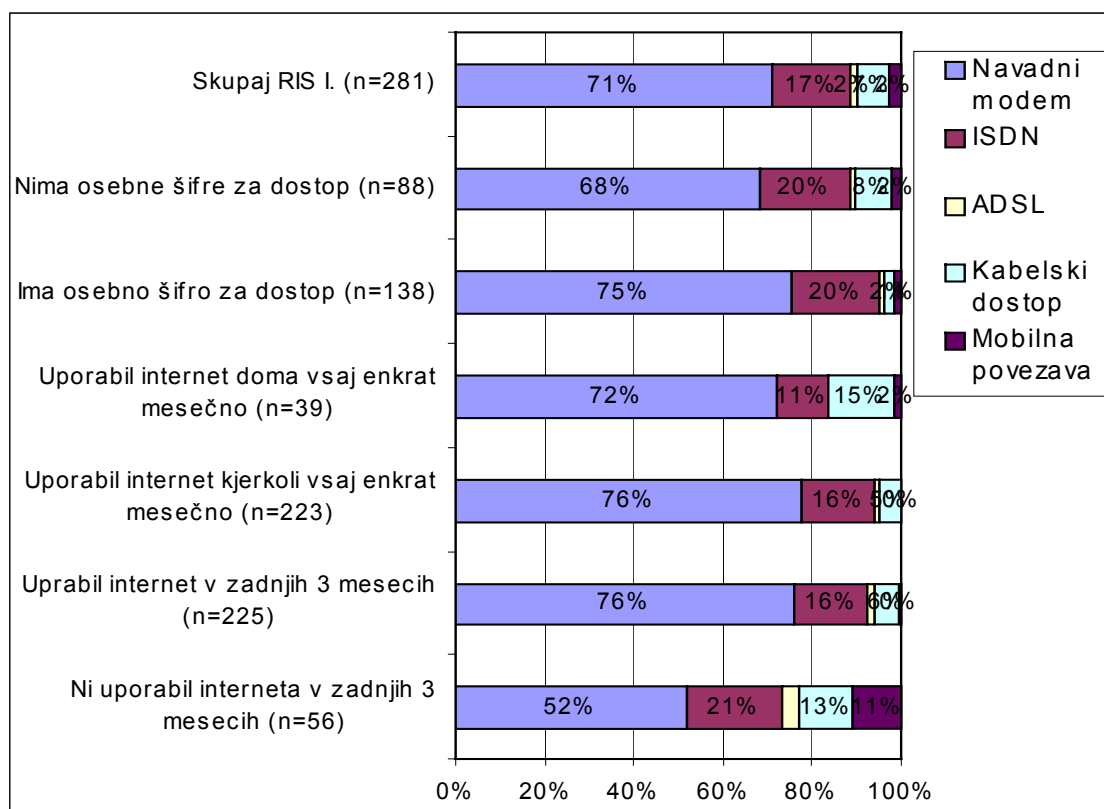
Slika 18:

Slika 19: Glavni dostop do interneta v gospodinjstvih in načini dostopa mesečnih uporabnikov med uporabniki z lastnim uporabniškim imenom in geslom.

Možni razlogi za razhajanja med RIS I. in RIS II.:

- ⊕ V gospodinjstvih je več modemskih uporabnikov, ker so anketiranci v RIS I. manj aktivni uporabniki kot mesečni uporabniki v RIS II.
- ⊕ Videli smo, da posedovanje uporabniškega gesla pri ponudniku ne pojasnjuje razlik med RIS I. in RIS II.
- ⊕ Velike razlike v načinu dostopa med RIS I. in RIS II. bi lahko bile posledica dejstva, da so v RIS I. lahko odgovarjale tudi osebe, ki ne uporabljajo interneta. Vendar, presenetljivo, te osebe poročajo posebej pogosto o hitrih povezavah (kar je težko pojasniti), vsekakor tudi neuporabniki niso razlog za razlike.
- ⊕ Glavni razlog, za razhajanje med RIS I. in RIS II. glede načina dostopa do interneta, je verjetno v drugačnem načinu spraševanja – "wordingu". V RIS I. je, ko je anketar prebral možne načine dostopa, je bilo, kljub temu, da je šlo za več možnih odgovorov, zelo malo navedb drugega načina dostopa (2%). V RIS II. Smo spraševali za vsak način posebej, ali anketiranec dostopa na tak način. V tem primeru je bilo bistveno več odgovorov, kar 19 odstotkov jih navaja tudi več kot en način dostopa. Očitno je, da anketiranci bolj pogosto

poročajo o posedovanju dostopa v primeru, ko odgovarjajo z "da" ali "ne". Poleg tega je bil ISDN način dostopa naveden na prvem mestu, kar je gotovo privedlo do precenjevanja tega načina dostopa. Anketiranci so najprej navajali ISDN, ker se je ta opcija ponujala kot prva.

Slika 20: Način dostopa glede na posedovanje osebne šifre za dostop do interneta in pogostost uporabe (RIS I.).

Iz primerjave v Sliki 14 lahko zaključimo sledeče:

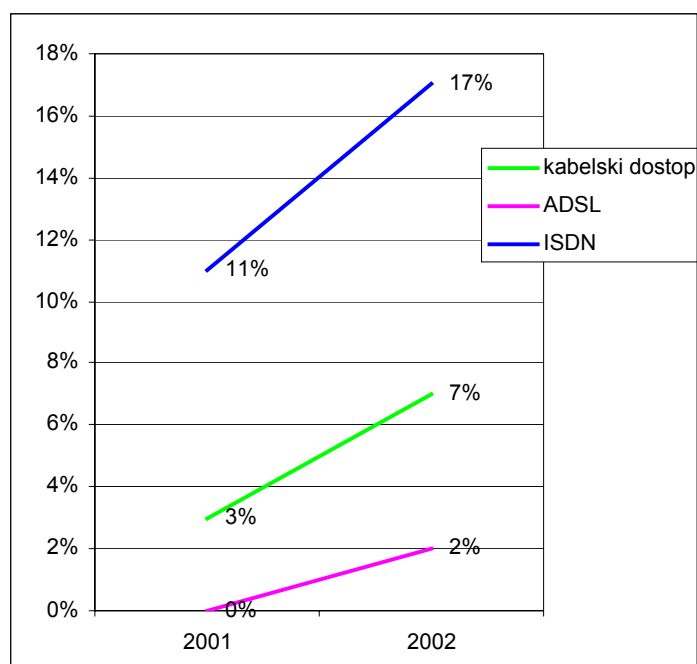
- ⊕ Modemski dostop prevladuje v vseh kategorijah, za ta način dostopa imajo uporabniki tudi najbolj pogosto osebno šifro za dostop:
- ⊕ Opaziti je razmeroma visoko število uporabnikov, ki dostopajo do interneta prek kablanskega dostopa brez osebne šifre. Čeprav je kabelski dostop na nek način specifičen (podobno kot ADSL), saj gre za stalni dostop in bi bil to lahko razlog za odstopanje (pri kabelskem dostopu težko govorimo o šifri za dostop) pa je razlika prevelika. Verjetno gre za primere, ko si sosedje med seboj delijo en priključek za kabelski dostop.

Zgornjim ugotovitvam moramo dodati tudi dejstvo, da so intervali za posamezne deleže precej veliki. Gibljejo se od $\pm 5\%$ (pri 71%: dostop navadni modem, RIS I. skupaj) do $\pm 10\%$ (pri 11%: dostop ISDN in uporabil internet doma vsaj enkrat mesečno). Velika razlika je v načinu dostopa do interneta glede na ponudnika dostopa. Izstopajo uporabniki SiOLa, ki kar v 41 odstotkih dostopajo v internet preko ISDN. Deleža uporabnikov navadnega modema sta pri ARNESU in Voljatel zelo podobna, med ostalimi ponudniki pa je velik delež "drugo", kjer gre večinoma za kabelski dostop (npr. Telemach).

Tabela 30: Način dostopa gospodinjstev do interneta po ponudnikih (RIS I.)

	SIOL	ARNES	Voljatel	Ostali ponudniki	Skupaj
Navadni modem	56%	84%	83%	62%	72%
ISDN	41%	9%	15%	10%	20%
Drugo	3%	8%	2%	28%	8%
	100%	100%	100%	100%	100%
Število	71	79	47	29	226

Na Sliki 15 vidimo, da je delež hitrih dostopov med gospodinjstvi v primerjavi z lanskim letom v absolutnem smislu približno enako narasel, v relativnem smislu pa se je povečal dostop prek ADSL za 200 odstotkov, prek kabelskega dostopa za 130 odstotkov in prek ISDN za 55 odstotkov.

Slika 21:

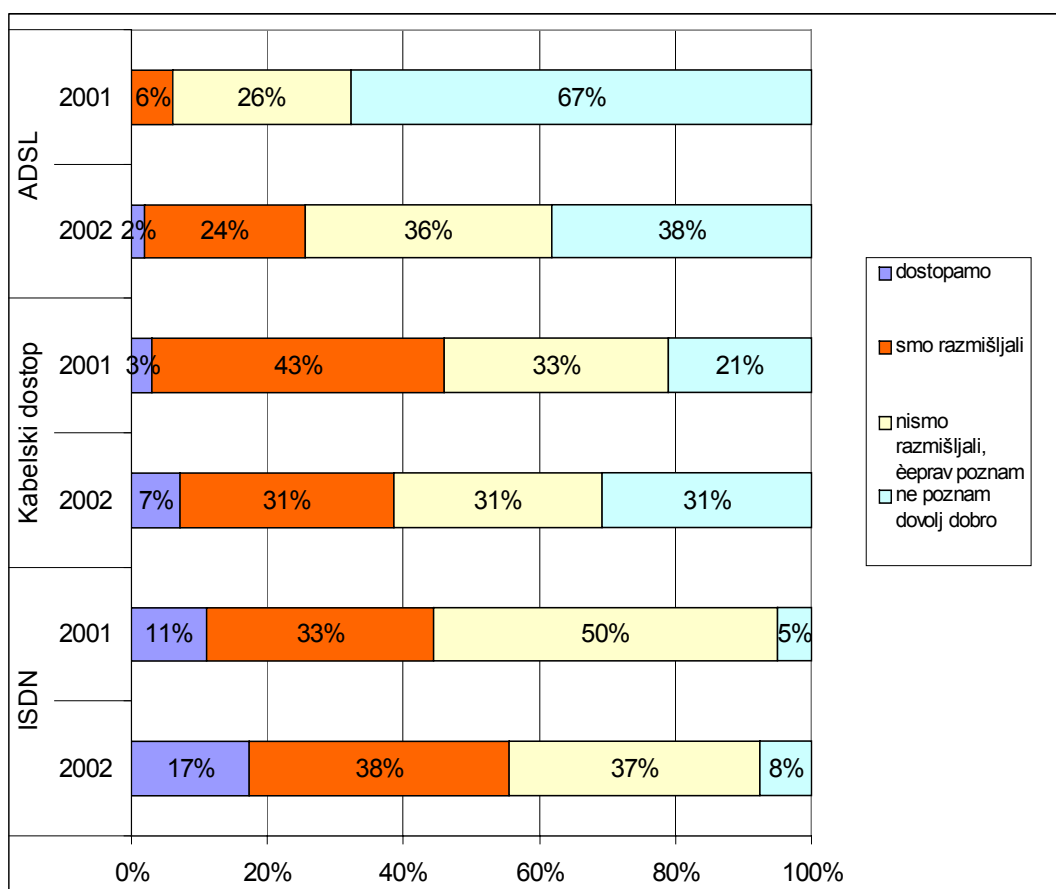
Slika 22: Hitri dostop v gospodinjstvih v letih 2001 – 2002.

Slika 23:

3.9 Nakupne namere – hitri dostop

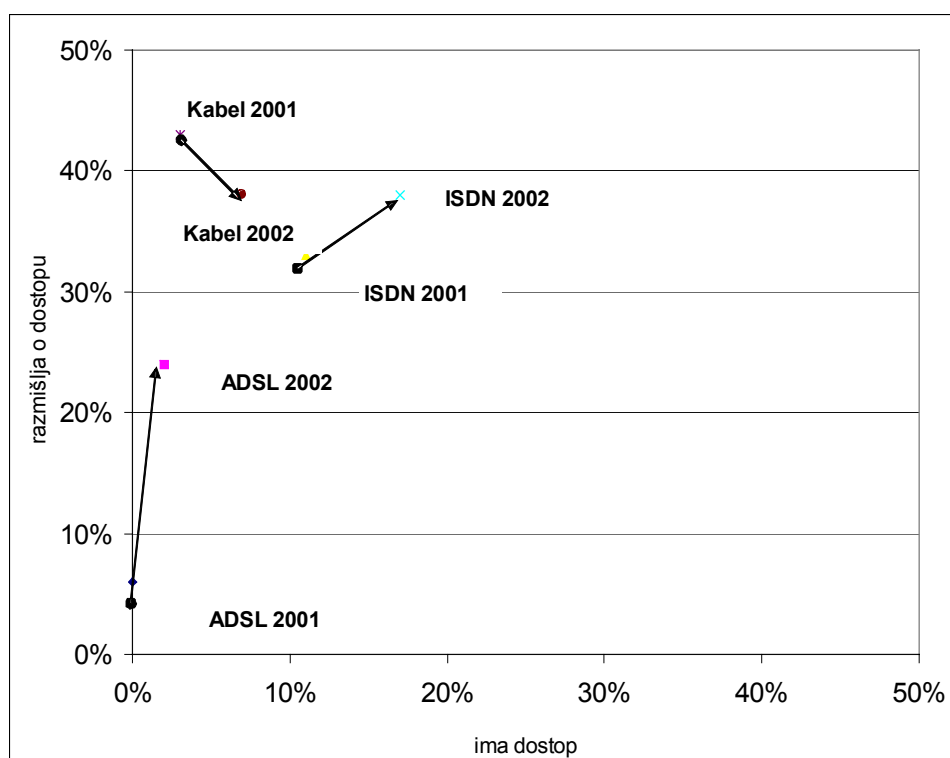
Anketirance, ki že imajo dostop od doma, smo povprašali, če načrtujejo dostop do interneta prek hitrejših povezav (ISDN, ADSL, kabelski internet), v kolikor še nimajo takega dostopa.

Za primerjavo z anketo 2001 smo vzeli podatke o načinu dostopa gospodinjstev (RIS I.) in namerami za hitri dostop iz ankete RIS II. Največ uporabnikov interneta, razmišlja o nabavi ISDN dostopa (34%) in tretjina o kabelskem dostopu, petina o ADSL. Ko smo tiste, ki so razmišljali o nabavi hitrejšega dostopa vprašali, ali nameravajo tovrsten dostop nabaviti v naslednjih šestih mesecih, je pritrdilno odgovorila petina tistih, ki razmišljajo o ISDN dostopu, le 4 odstotke za kabelski internet in tretjina za ADSL dostop.

Slika 24: Dostop do interneta od doma, primerjava (RIS, marec 2001, n=405; junij 2002, RIS II.)

Največ nepoznavanja med hitrimi tehnologijami je za ADSL, saj skoraj 40 odstotkov anketirancev trdi, da ne pozna te tehnologije dostopa dovolj dobro. ISDN dostop lahko označimo kot najbolj poznan način dostopa, saj je manj kot 10 odstotkov anketirancev odgovorilo, da ga ne pozna dovolj dobro. V primerjavi z RIS2001 je načrtovanje nakupa za kabelski internet upadlo. Povečanje je opaziti pri načrtovanju ADSL in ISDN dostopa. Letos je manj odgovorov »ne vem«, še najmanj pri kabelskem dostopu (1%).

Slika 25: Primerjava med dostopom in razmišljanjem o načrtovanju hitrega dostopa.

Na Sliki 17 prikazujemo posedovanje in načrtovanje hitrega dostopa v primerjavi z letom 2001. Na abscisni osi se nahaja odstotek gospodinjstev, ki že dostopa na tak način, na ordinatni osi pa razmišljanje o hitrejšem tipu dostopa. Nekaj osnovnih interpretacij:

- ⊗ v enem letu se je zanimanje za kabelski dostop rahlo zmanjšalo (seveda tudi na račun večje uporabe – tisti, ki so se zanimali, so prestopili v uporabo),
- ⊗ za dostop prek ADSL je zanimanje močno naraslo, delno tudi uporaba,
- ⊗ najbolj se je povečal delež ISDN, hkrati se je povečalo tudi zanimanje.

Zanimalo nas je, kako uporabniki interneta razmišljajo o hitrejšem dostopu glede na obstoječi dostop. Kljub nizkemu številu respondentov lahko zaključimo, da uporabniki hitrih povezav večinoma ne razmišljajo o drugem načinu hitrega dostopa. Med uporabniki navadnega modema pa je največ zanimanja za ISDN (50%), o kabelskem dostopu pa razmišlja 35 odstotkov uporabnikov interneta, ki dostopajo z navadnim modemom.

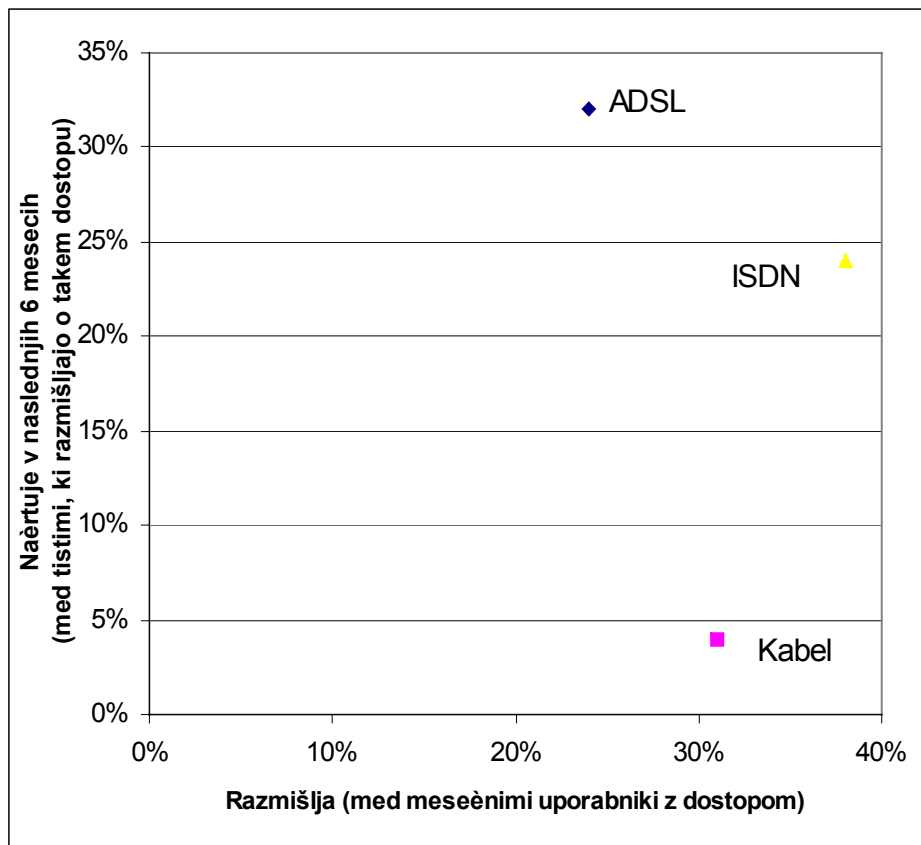
Tabela 32: Razmišljanje o hitrejšem dostopu glede na način dostopa do interneta (RIS II.).

Ima	Razmišlja o			
	ISDN	Kabel	ADSL	število
ISDN		((36%))	•22%	22
Kabelski dostop	•22%		•15%	7
ADSL	•40%	•13%		3
Navadni modem	50%	35%	(24%)	106

Vse tiste, ki še nimajo vendar razmišljajo o hitrejšem dostopu (torej 24% uporabnikov, ki razmišljajo o ADSL, 31% kabelski internet in 38% ISDN – Slika 16), smo vprašali, ali nameravajo nabaviti tak tip dostopa v naslednjih šestih mesecih.

Tabela 33: Načrtovanje nakupa hitrejšega dostopa v naslednjih 6 mesecih.

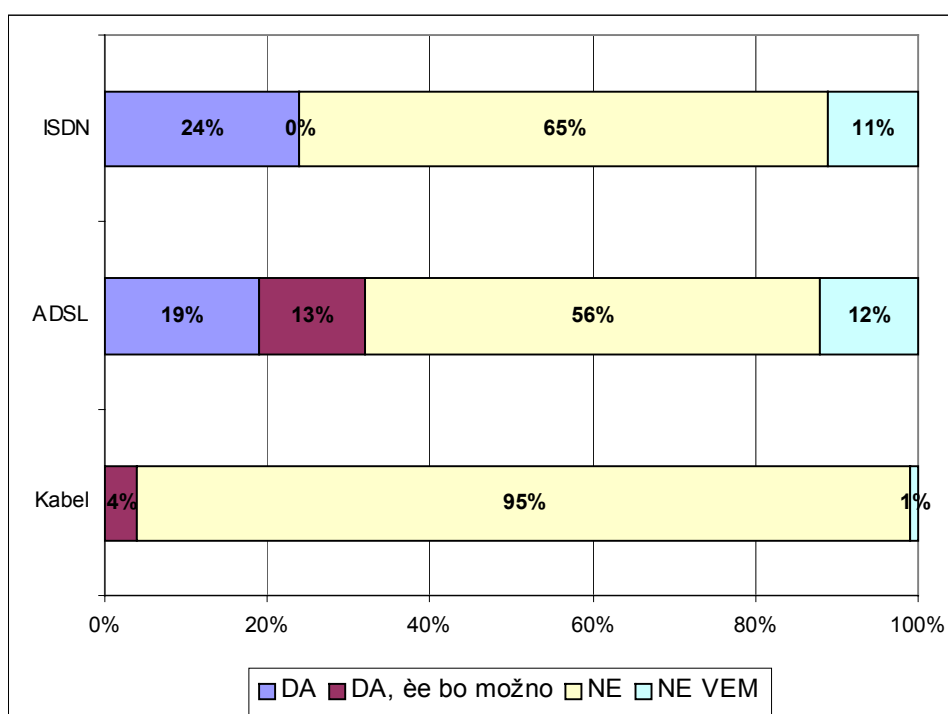
	DA		DA, če bo možno	NE		NE VEM	
	2002 (RIS II.)	2001	2002 (RIS II.)	2002 (RIS II.)	2001	2002 (RIS II.)	2001
ISDN	24%	34%		65%	44%	11%	21%
ADSL	19%	10%	13%	56%	75%	12%	15%
Kabel	0%	31%	4%	95%	46%	1%	23%

Slika 26:

Slika 27: Načrtovanje in razmišljanje o hitrejšem dostopu (RIS II.).

Na Sliki 18 lahko vidimo, da med razmišljanjem hitrih dostopov ni tako velikih razlik, kot so v načrtovanju dostopa v naslednje pol leta. Čeprav najmanj mesečnih uporabnikov interneta razmišlja o ADSL dostopu, pa jih največ načrtuje ta dostop. Kabelski uporabniki razmišljajo o tem dostopu neresno, saj jih le manjši del tudi načrtuje tak dostop.

Slika 28: Nakupne namere v naslednjih šest mesecih za hitri dostop med uporabniki, ki so o takem načinu dostopa že razmišljali (RIS II.).

Po napovedih uporabnikov, naj bi se najbolj povečal ISDN dostop - četrtnina tistih, ki razmišljajo o ISDN, ga namerava kupiti v naslednje pol leta. Petina tistih, ki razmišlja o ADSL, namerava kupiti tak dostop. Čeprav je razmišljanje o kabelskem dostopu v primerjavi z lanskim letom padlo, je še vedno razmeroma visoko, vendar pa praktično nihče ne načrtuje tega dostopa v naslednjih 6 mesecih.

Ker kabelski dostop in ADSL nista možna v vseh gospodinjstvih, so imeli anketiranci letos tudi možnost odgovora »da, če bo možno«. V naslednjih 6 mesecih tako dodatno načrtuje ADSL 13 odstotkov uporabnikov in 4 odstotke kabelski dostop.

V primerjavi z lanskim letom lahko opazimo tudi znatno znižanje odgovorov »ne vem«, še najbolj pri kabelskem dostopu, kjer se le še odstotek uporabnikov ni znal opredeliti.

Tabela 35: Razmišljanje o hitrem dostopu po podskupinah (% po vrsticah)

		Ali ste v vašem gospodinjstvu razmišljali o ISDN dostopu do interneta?			Ali ste v vašem gospodinjstvu že razmišljali o dostopu do interneta preko kableskega omrežja?			Ali ste v vašem gospodinjstvu že razmišljali o ADSL dostopu do interneta?		
		smo	nismo, čeprav poznam	ne poznam dovolj dobro	smo	nismo, čeprav poznam	ne poznam dovolj dobro	smo	nismo, čeprav poznam ADSL	ne poznam dovolj dobro
Regija	Osrednja Slovenija	((37,9))	(46,8)	•15,4	(37,0)	((26,9))	(36,1)	(22,6)	(42,0)	(34,0)
	V. Štajerska (MB)	•36,4	((54,0))	•3,3	((41,3))	•25,7	•27,9	•7,4	•30,9	((57,0))
	Savinjska (CE)	•49,6	•50,4		•35,4	•18,7	•45,9	•37,4	•29,4	•33,2
	Gorenjska	•53,5	•32,7	•13,9	•26,6	•32,7	•40,7	•38,4	•11,8	•49,7
	Goriška	•76,1	•23,9		•36,8	•46,5	•16,7	•20,3	•54,9	•24,7
	Obala	•69,6	•30,4		•27,6	•46,8	•25,6	•23,7	•43,5	•32,9
	Dolenjska	•82,1	•17,9		•9,8	•63,7	•26,5	•11,4	•72,5	•16,1
	Prekmurje	•40,8	•59,2			•85,8	•14,2	•61,9	•27,6	•10,4
Spol	Moški	(52,4)	((36,1))	•11,5	(36,2)	(40,1)	((23,7))	(28,0)	(35,8)	(36,1)
	Ženski	(39,6)	(51,4)	•6,5	(30,4)	((25,6))	(42,1)	((18,7))	(37,1)	(41,1)
Starost	12 - 19 let	((42,3))	((39,1))	•13,2	•28,3	(35,2)	((32,3))	•15,8	((45,5))	((34,8))
	20 - 29 let	((39,0))	(55,0)	•5,9	•24,2	((34,2))	((41,6))	•27,1	((33,7))	((39,1))
	30 - 49 let	(50,8)	((40,2))	•9,0	(43,6)	((30,4))	((26,0))	((26,3))	(31,3)	(41,0)
	50 - 65 let	•56,5	•34,3	•9,2	•23,1	•35,9	•41,0	•20,1	•47,7	•32,2
Izob.	Poklicna š. in manj	((46,7))	•33,3	•15,6	((32,7))	((34,4))	((29,7))	((23,7))	((33,7))	((39,7))
	Srednja š. ali več	45,8	47,6	•6,5	33,5	32,1	34,4	(23,4)	37,7	38,0
Zaposlitveni status	Zapos. pri delodajalcu	(45,8)	(45,3)	•8,9	(38,0)	(31,0)	(31,1)	(29,6)	(31,4)	38,0
	S.P., obrtnik	•81,2	•18,8			•84,5	•15,5		•84,5	•15,5
	Drugo	•39,9	•45,4	•14,7	•26,8	•32,5	•40,7	•14,6	•28,3	•57,1
	Nezaposlen	•100,0			•40,2	•59,8			•40,2	•59,8
	Upokojenec	•100,0			•21,9	•27,9	•50,2		•41,8	•58,2
	Osnovnošolec	•29,2		•36,7		•33,3	•49,0		•33,8	•48,5
	Srednješolec	•48,4	•42,2	•9,5	•40,9	•30,7	•28,4	•21,2	((44,9))	•34,0
	Študent	•36,1	((59,4))	•4,4	•26,3	•32,1	•41,5	•23,9	•41,2	•35,0

4. Gospodinjstva brez dostopa

4.1 Razlogi za nedostop do interneta med gospodinjstvi

Polovico anketirancev, ki nimajo dostopa do interneta v gospodinjstvu, smo podrobneje vprašali, kaj so poglobitvi razlogi, da nimajo dostopa do interneta od doma. Anketirancem se je naštel 11 možnih razlogov, navedli pa so lahko več razlogov. Skoraj 40 odstotkov je kot razlog za nedostop na prvem mestu navajalo nezanimanje za internet, saj ne čutijo potrebe, oziroma se jim to ne zdi uporabno. Petina ima dostop do interneta v službi ali v šoli, petina pa meni, da je oprema za uporabo interneta predraga. Zanimivo je, da stroški dostopa ne predstavljajo glavnega razloga za to, da gospodinjstva nimajo dostopa do interneta.

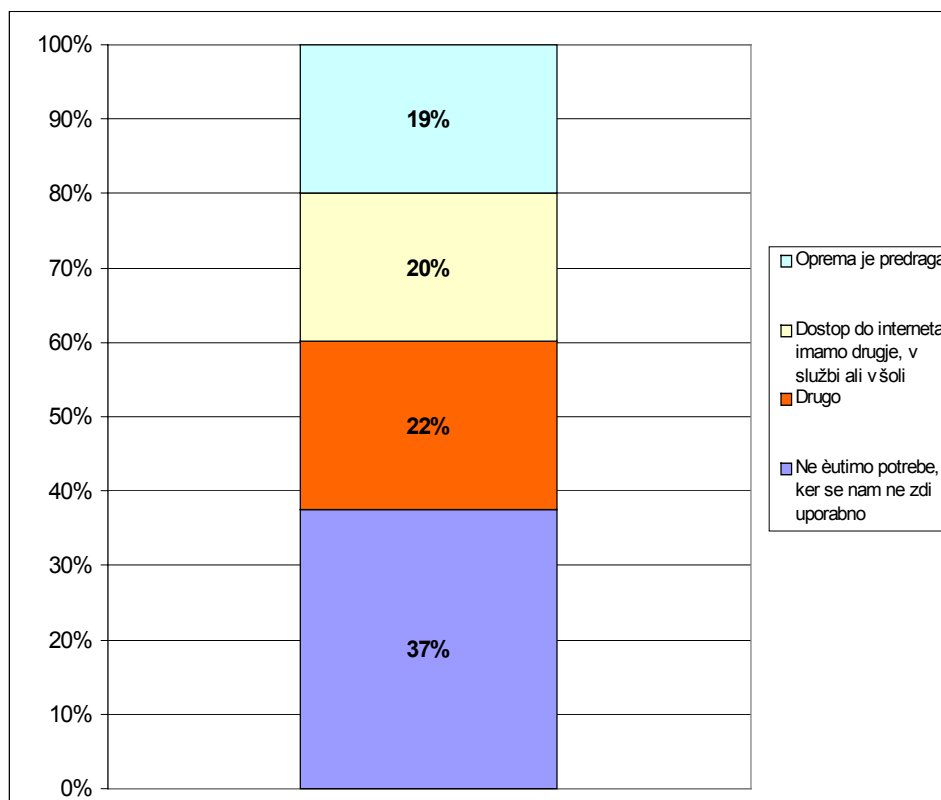
Tabela 36: Glavni razlog, da nima gospodinjstvo dostopa do interneta (n=272).

	Glavni razlog (1.mesto)	Delež navedb (vsa mesta)
Ne čutimo potrebe, ker se nam ne zdi uporabno	37%	46%
Dostop imamo drugje, v službi ali v šoli	20%	22%
Oprema je predraga	19%	32%
Nekaj drugega	9%	13%
Tekoči stroški dostopa so previsoki	7%	21%
Pomanjkanje znanja	2%	10%
Mesečna naročnina je previsoka	2%	13%
Ne vem	1%	-
Nezadostno poznavanje tujih jezikov	1%	7%
Anketiranec zavrnil odgovor	1%	-
Zaskrbljenost glede zasebnosti in varnosti	0%	2%
Fizična nezmožnost oziroma invalidnost	0%	0%
	100%	165%
	N=272	navedbe=440

V Tabeli 32 lahko vidimo razloge za nedostop, kjer je naveden glavni razlog, ki so ga anketiranci izbirali na prvem mestu in vse navedbe (vprašanje je imelo več možnih odgovorov). Če stroški dostopa, tekoči stroški uporabe in cena opreme niso bili navedeni kot glavni ali odločilni razlog, se v pregledu vseh navedb deleži odgovorov povezanih s stroški uporabe interneta precej povečajo.

Bistvenih razlik v razlogu za nedostop do gospodinjstev med kontrolnimi spremenljivkami ni, izstopa pa primerjava dveh največjih regij: Osrednje slovenske (Ljubljana z okolico) in

vzhodne Štajerske (Maribor z okolico). Medtem ko v Mariboru prevladuje mnenje, da ne čutijo potrebe po internetu (42%), in delež trditev, da imajo dostop drugje, majhen (9%), pa se ta dva razloga v Ljubljani enakomerno pojavljata, s tretjino. Omeniti velja tudi dejstvo, da dostop od drugje – kot razlog za nedostop, pada s starostjo. Mlajši imajo očitno pogosto dostop iz šole ali fakultete in zato ne potrebujejo dodatnega dostopa od doma.

Slika 29: Glavni razlog, da nima gospodinjstvo dostopa do interneta (n=531).

Tabela 37: Analiza po podskupinah: glavni razlog za nedostop.

	Glavni razlog za nedostop do interneta

		Dostop do interneta imamo drugje, v službi ali v šoli	Ne čutimo potrebe, ker se nam ne zdi uporabno	Oprema je predraga	Drugo
Regija	Osrednja Slovenija	(33,7)	(32,8)	((18,3))	((15,2))
	Vzhodna Štajerska (MB)	•8,5	(42,0)	((18,5))	(31,0)
	Savinjska (CE)	•16,8	((36,0))	•26,1	•21,0
	Gorenjska	•11,1	((42,4))	•16,5	•30,1
	Goriška	•16,7	•47,8	•5,5	•30,0
	Obalna	•16,3	•23,5	•50,2	•10,0
	Dolenjska	•23,0	•38,3	•17,2	•21,5
	Prekmurje	•21,4	•40,4	•7,8	•30,5
	Spol	Moški	(18,2)	39,7	(19,8)
Ženski		(21,8)	34,9	(19,8)	23,6
Starost	12 - 19 let	((30,8))	((35,2))	•17,8	•16,2
	20 - 29 let	((28,0))	((29,7))	•18,7	23,6
	30 - 49 let	(24,2)	33,9	((17,8))	(24,1)
	50 - 65 let	•5,2	49,3	((23,3))	((22,2))
Izobrazba	Poklicna šola ali manj	(10,8)	39,7	22,5	27,0
	Srednja šola ali več	39,6	(32,4)	((13,9))	((14,1))
Zaposlitveni status	Zaposlen pri delodajalcu	(24,7)	27,5	(22,0)	25,9
	S.P., obrtnik	•26,5	•30,1	•43,4	
	Drugo	•11,9	((61,2))	•8,8	•18,1
	Nezaposlen	•11,0	(51,9)	•12,6	•24,5
	Upokojen	•4,2	(50,7)	((20,2))	((24,9))
	Osnovnošolec	•28,0	•25,7	•25,7	•20,7
	Srednješolec	•45,9	•31,8	•10,4	•11,9
	Študent	•61,5	•12,4	•26,0	

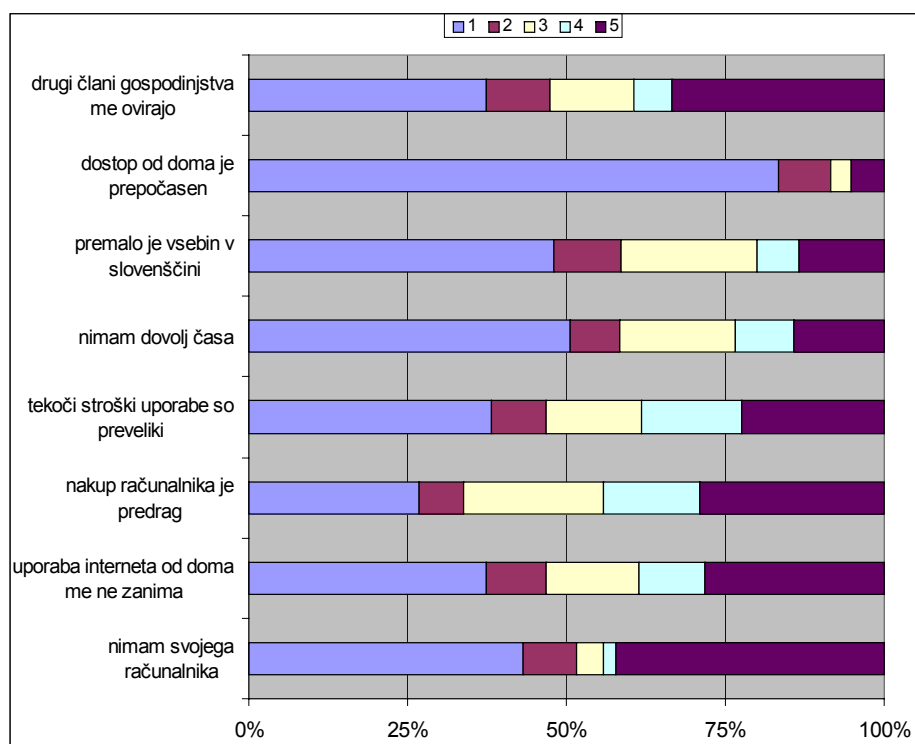
4.2 Ovire za uporabo interneta

Druga polovica anketirancev, ki nima dostopa do interneta od doma, pa je ocenjevala več možnih ovir za uporabo interneta. Vprašanje je bilo: »Ali lahko ocenite pomembnost naslednjih ovir za to, da ne uporabljate interneta od doma... ocenite s številko od 1 do 5, kjer 1 pomeni, sploh ni ovira, 5 pa, zelo velika ovira«.

Tabela 38: Ocenjevanje pomembnosti ovir za uporabo interneta (RIS II. 2002, n=259).

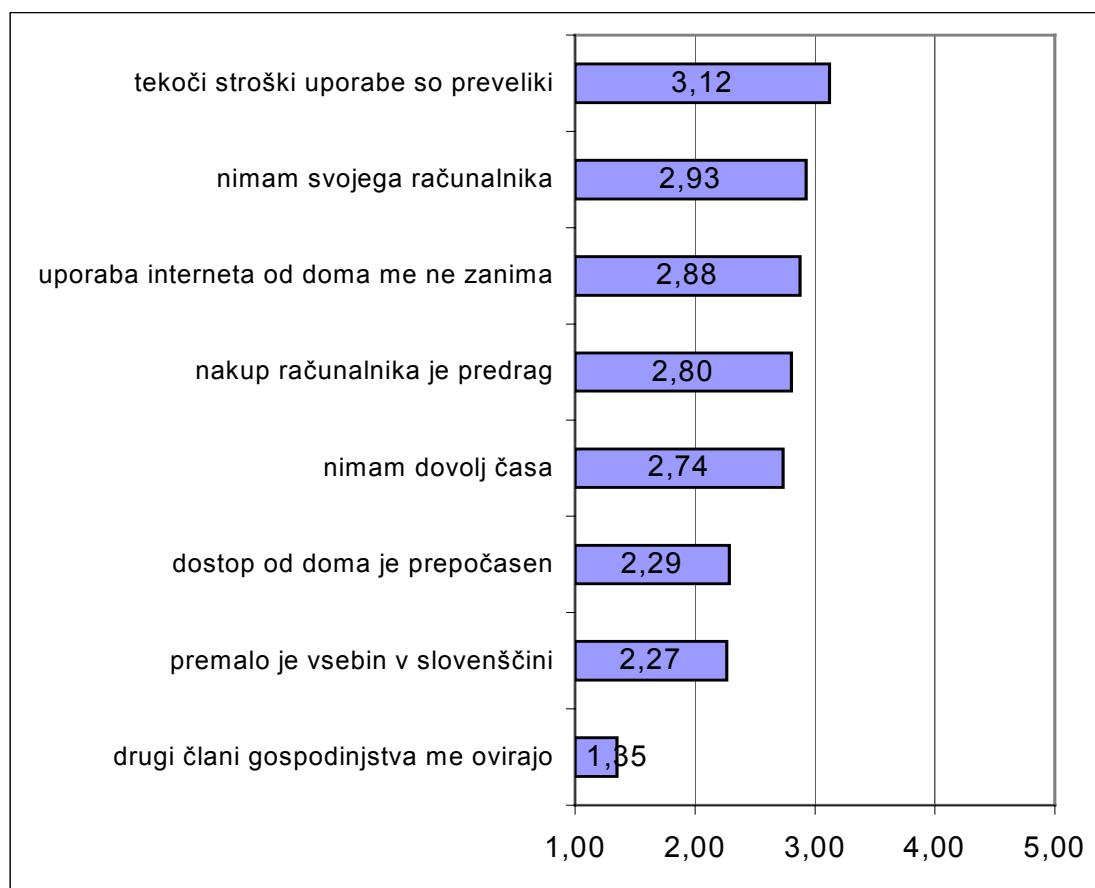
	2002	2001
--	------	------

	Sploh ni ovira		Zelo velika ovira			Povpreč. ocena	Povpreč. ocena
	2	3	4	5			
nimam svojega računalnika	41%	8%	4%	2%	40%	2,93	-
uporaba interneta od doma me ne zanima	36%	9%	14%	10%	27%	2,88	2,8
nakup računalnika je predrag	23%	6%	19%	13%	25%	2,80	3,5
tekoči stroški uporabe so preveliki	36%	8%	14%	15%	21%	3,12	3,4
nimam dovolj časa	39%	6%	14%	7%	11%	2,74	-
premalo je vsebin v slovenščini	36%	8%	16%	5%	10%	2,27	3,1
dostop od doma je prepočasen	80%	8%	3%	0%	5%	2,29	-
drugi člani gospodinjstva me ovirajo	37%	10%	13%	6%	33%	1,35	2,3

Slika 30:

Slika 31: Ocenjevanje ovir za uporabo internet (RIS II.).

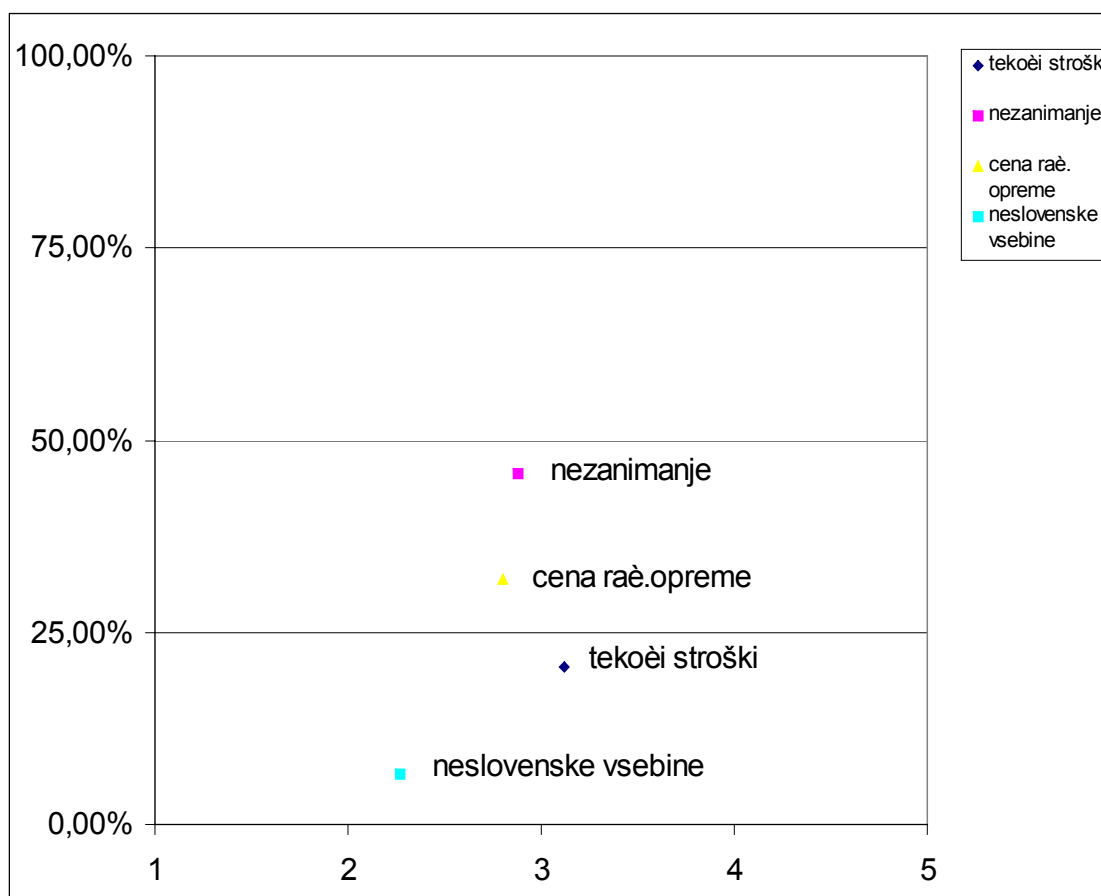

Slika 32: Povprečne vrednosti pomembnosti ovir za uporabo interneta (n=259).

Čeprav je na prvi pogled največja ovira dejstvo, da anketiranci nimajo svojega računalnika (40 odstotkov jih trdi, da to zanje predstavlja zelo veliko oviro), se v analizi povprečij pokaže, da so za večino, ki nimajo dostop do interneta od doma, največja ovira previsoki tekoči stroški uporabe. Med večje ovire za nedostopanje do interneta od doma lahko uvrstimo še neposredovanje računalnika, nezanimanje za uporabo interneta od doma, previsok strošek nakupa računalnika in pomanjkanje časa.

Glede na to, da je največja ovira povezana s stroški uporabe interneta, ki je neposredno in najbolj od vseh ovir povezana s ponudniki dostopa do interneta, smo podrobneje analizirali ta odgovor. Izkaže se, da je s starostjo narašča strošek kot ovira, prav tako predstavlja za ženske strošek uporabe interneta večjo oviro kot za moške. Poleg teh majhnih razlik pri spolu in starosti pri nobeni drugi kontrolni spremenljivki (regija, izobrazba) ni statistično značilnih razlik (Tabela 34).

V primerjavi z lanskim letom lahko ugotovimo, da večina naštetih primerljivih trditev predstavlja manjše ovire, enaka pa ostaja povprečna ocena za trditev »uporaba interneta od doma me ne zanima«.

Slika 33: Razlogi in ovire za nedostop do interneta (RIS II.).

Na Sliki 23 prikazujemo skupaj rezultate tistih štirih ovir in razlogov za nedostop, ki so bili med seboj enaki ali pomensko podobni. Poudariti moramo, da način spraševanja ni bil nevtralen - različni sta bili merski lestvici; navajanje razloga (Tabela 32) in na drugi strani ocenjevanje na lestvici (Tabela 34). Razvidno je, da med navajanjem razloga izstopa nezanimanje, pri ocenjevanju na lestvici od 1 do 5 pa tekoči stroški.

Tabela 39: Analiza po podskupinah: tekoči stroški uporabe kot ovira za nedostop od doma.

		Povprečje	Število	SE (standardna napaka)
Regija	Osrednja Slovenija	3,09	80	0,2
	Vzhodna Štajerska (MB)	2,98	39	0,3
	Savinjska (CE)	3,07	30	0,3
	Gorenjska	3,18	15	0,4
	Goriška	3,89	15	0,4
	Obalna	2,74	14	0,5
	Dolenjska	3,48	18	0,3
	Prekmurje	2,89	11	0,4
Spol	Moški	3,01	102	0,2
	Ženski	3,22	119	0,1
Starost	12 - 19 let	2,54	16	0,3
	20 - 29 let	3,05	43	0,2
	30 - 49 let	3,13	98	0,2
	50 - 65 let	3,25	64	0,2
Izob.	Poklicna šola ali manj	3,26	140	0,1
	Srednja šola ali več	2,89	82	0,2
Zaposlitveni status	Zaposlen pri delodajalcu	3,05	116	0,1
	S.P., obrtnik	2,43	3	0,4
	Drugo	3,25	8	0,6
	Nezaposlen	3,18	35	0,3
	Upokojen	3,31	42	0,3
	Osnovnošolec	3,01	6	0,5
	Srednješolec	3,47	5	0,4
	Študent	3,02	7	0,6

⑩Ovire so anketiranci ocenjevali na lestvici od 1 (sploh ni ovira) do 5 (zelo velika ovira).

V analizi najbolj pogostega razloga za nedostop do interneta od doma – tekočih stroškov – lahko ugotovimo, da v pogledu regij predstavljajo stroški najmanjšo oviro na Goriškem in najmanjšo v obalni regiji. Stroški so večja ovira za ženske kot moške, v pogledu strostnih skupin pa stroški kot ovira s starostjo naraščajo – večja je starost, večjo oviro predstavljajo tekoči stroški za dostop do interneta.